

*B*ugun har birimiz cheksiz minnatdorlik hissi bilan Yaratganning buyuk mo'jizasi bo'lgan ayol zotiga – mehribon onalarimiz, qadrli opa-singillarimiz, loabar qizlarimiz sha'niga eng go'zal so'zlarni aytishimiz tabiiydir. Biz sizlarni eng avvalo fidoyilik timsoli deb bilamiz. Mehridaryo qalbingiz, aql-zakovatingiz, sevgi va sadoqatingiz uchun sizlardan bir umr qarzdormiz.

MILLIY QADRIYATLARGA TAYANGAN TARAQQIYOT

1995-yil 10-iyundan chiqib boshlagan

www.mt.uz / milliytiklanish2022@umail.uz

tiklanish

«MILLIY TIKLANISH» DEMOKRATIK PARTIYASINING IJTIMOY-SIYOSIY GAZETASI

№ 8 (1196) 2023-yil 8-mart, Adadi - 8657
chorshanba

**MANLAVATIMIZ XOTIN-QIZLARI
UCHUN MUNOSIB SHAROIT
VARATIB BERISH – DOIMO
E'TIBORIMIZ MARKAZIDA**

O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
PREZIDENTI SHAVKAT
MIRZIYOYEVNING
XALQARO XOTIN-QIZLAR
KUNIGA BAG'ISHLANGAN
TANTANALI
MAROSIMDAGI NUTQI

FRAKSIYADA 6

**ZO'RAVONLARGA
SHAFQAT YO'Q**

Chet elga qochgan xorijliklar
aliment sabab endi kelmaydi.
O'g'il bolalar ham
zo'ravonlikka
uchrayaptimi?

NUQTAYI-NAZAR 8

AYOLGA
Baxt BERING,
SAODAT
BERING...

MUNOSABAT 9

**HAMKORLIKNING
YANGI BOSQICHI
BOSHLANDI**

Forum doirasida umumiy qiymati
1,6 milliard dollarlik 20 dan
ziyod bitim va shartnomalarni
amalga oshirish yuzasidan aniq
kelishuvlarga erishildi

E'TIROF 5

**NAVOIY
FENOMENI**

yoki Navoiy
"layk"ka
muhtoj emas

FARZANDINGIZNI VIRTUAL OLAMDAN REAL OLAMGA QAYTARING!

MAMLAKATIMIZ XOTIN-QIZLARI UCHUN MUNOSIB SHAROIT YARATIB BERISH – DOIMO E'TIBORIMIZ MARKAZIDA

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTI SHAVKAT MIRZIYOYEVNING XALQARO XOTIN-QIZLAR KUNIGA BAG'ISHLANGAN TANTANALI MAROSIMDAGI NUTQI

Assalomu alaykum, muhtarama onaxolar! Munis opa-singillar! Dilbar qizlarim!

Avvalo, siz, azizlarni, sizlarning timsolingizda butun O'zbekiston xotin-qizlarini 8-mart bayrami bilan chin qalbindan muborakbod etaman. Barchangizga o'zimizning yuksak hurmatim va ezigu tilaklarimni bildiraman.

Biz bu qutlug' bayramni doimo orziqib, katta quvonch va hayajon bilan kutamiz. Chunki bu shukuhli ayom yurtimizga yasharish va yangilanish faslini – fasli navbahorni boshlab keladi. Bu bayram dilimizdagi siz, azizlarga bo'lgan samimiy hurmat va ehtiromimizni, mehru muhabbatimizni yana bir bor ifoda etishga imkon beradi. Bugun har birimiz cheksiz minnatdorlik hissi bilan Yaratganning buyuk mo'jizasi bo'lgan ayol zotiga – mehribon onalarimiz, qadrlil opa-singillarimiz, lohar qizlarimiz sha'niga eng qo'zal so'zlarni aytishimiz tabiiydir.

Biz sizlarni eng avvalo fidoyilik timsoli deb bilamiz. Mehridaryo qalbingiz, aql-zakovatingiz, sevgi va sadoqatingiz uchun sizlardan bir umr qarzodormiz. Yangi O'zbekistonda barpo etishda, Uchinchi Renessans bunyodkori bo'lgan yosh avlodni tarbiyalashda sizlarga, sizlarning buyuk murabbiylik fazilatlaringizga tayanamiz.

Qadrlil opa-singillar!

Biz erkin va farovon, demokratik, dunyoga ochiq mamlakatni barpo etishda butun xalqimiz qatori xotin-qizlarimiz ham beqiyos hissa qo'shayotganini albatta yuksak qadrlaymiz.

Shu borada faqat ayrim raqamlarni keltirib o'tishga ruxsat bergaysiz. Hozirgi vaqtda yurtimizda fidokorona mehnat qilayotgan hurmatli ayollarimizning ulushi tibbiyotda – 77 foizni, ta'lim sohasida – 74 foizni, iqtisodiyot va sanoat tarmoqlarida esa 46 foizni tashkil etmoqda. Agar 2017-yilda xotin-qizlarning boshqaruv sohasidagi ulushi 27 foiz bo'lgan bo'lsa, bugungi kunda 33 foizga, siyosiy partiyalar safida 40 foizdan – 47 foizga, tadbirkorlikda 21 foizdan – 37 foizga yetdi.

Bilimli, tashabbuskor va faol ayollarimizdan 2 ming nafarga yaqini davlat va jamoat tashkilotlarida rahbarlik lavozimlarida xizmat

qilmoqda. Xususan, Oliy Majlis Qonunchilik palatasi deputatlarining 33 foizi, Senat a'zolari hamda mahalliy kengashlar deputatlarining 25 foizi xotin-qizlar ekanini ta'kidlash lozim. Vatanimiz va xalqimiz oldidagi munosib xizmatlari uchun ayollarimizdan 17 nafari eng oliy mukofot – "O'zbekiston Qahramoni" unvoni bilan taqdirlangan. Xotin-qizlarimiz orasida 5 nafar akademik, oliy ta'lim muassasalarining o'zida 700 nafardan ziyod fan doktori, qariyb 3 ming nafar fan nomzodi, shuningdek, "O'zbekiston xalq shoiri", "Xalq artisti", "Xalq o'qituvchisi" va boshqa faxriy unvonlarga sazovor bo'lgan ko'plab ayollarimiz bor. Bunday jonkuyar opa-singillarimizni Yangi O'zbekistonning oltin fondi, desak, har tomonlama to'g'ri bo'ladi.

Hurmatli anjuman ishtirokchilari!

Mamlakatimizda xotin-qizlarning hayot va mehnat sharoitlarini yaxshilash, ularga daxldor ijtimoiy muammolarni hal etishga ustuvor ahamiyat qaratilmoqda. Shu maqsadda o'tgan yili 872 mingdan ziyod xotin-qizlarning bandligi ta'minlandi. 233 mingdan ko'proq ayollarga 4 trilyon 700 milliard so'm kredit ajratildi. 252 mingdan ortiq opa-singillarimiz mehnat bozorida talab yuqori bo'lgan kasb-hunarlar va tadbirkorlikka o'qitildi.

Xabaringiz bor, biz xalqimiz, ayniqsa, opa-singillarimizni ko'pdan buyon qiyin kelgan uy-joy muammosini yechish maqsadida katta dasturlarni amalga oshirmoqdami. Agar 2017-yilda mamlakatimiz bo'yicha qariyb 8 ming kvartirali 191 ta ko'p qavatli uy-joy qurilgan bo'lsa, o'tgan yili so'runiga e'tibor berishingizni ta'riflayman – 56 ming kvartirali 1433 ta uy-joy barpo etildi. Joriy yilda esa yana 90 ming xonadon uchun turar-joylar quriladi. O'tgan yili 14 mingga yaqin opa-singillarimizning uy-joy sharoiti yaxshilandi, qariyb 7 ming nafar ehtiyojmand xotin-qizlarga ijara to'lovlari qoplab berildi.

Mana shunday ezigu ishlarimiz orqali qancha xonadonlarga quvonch va shodlik kiritgani, qancha-qancha odamlarning hayot darajasi va sifati tubdan o'zgargani, minglab ayollarimizning ruhi ko'tarilib,

ularning ertangi kunga ishonchi mustahkamlangani biz uchun eng muhim natijadir. So'nggi yillarda "Ayollar daftari" doirasida ham katta tadbirlar amalga oshirilmogda. Qisqa muddatda salkam 642 ming nafar opa-singillarimizga amaliy yordam ko'rsatilgani bu boradagi ishlarimiz ko'lamidan dalolat beradi.

Xotin-qizlar salomatligini asrash, onalik va bolalikni muhofaza qilish, milliy genofondni yaxshilash maqsadida o'tgan yili 9 million nafar ayol tibbiy ko'rikdan o'tkazildi. Ularning 3 milliondan ziyodi ambulator, 347 ming nafari esa statsionar sharoitda davolandi. Yurtimizda xotin-qizlarning sifatli ta'lim va tarbiya olishiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Mutafakkir jiddid bobomiz Abdurafiq Fitrat ta'birini aytganda, "Onalar – butun bashariyatning tarbiyachiligidir".

Darhaqiqat, o'ladan bir nafar qiz o'qib, oliy ma'lumotga, zamonaviy kasb-hunarga ega bo'lsa, xonadondagi muhit butunlay o'zgaradi. Biz shu maqsadda xotin-qizlar ta'limini qo'llab-quvvatlash bo'yicha muhim dasturni qabul qildik. Qiyoslash uchun bir misol keltirmoqchiman. Agar bundan 6 yil avval oliyoghlarda 110 ming nafar xotin-qiz tahsil olgan bo'lsa, hozirgi kunda bu raqam qariyb 5 barobar ko'payib, 500 ming nafarni tashkil etmoqda. Bu borada qizlarimizning ulushi 50 foizga yetgani tariximizda misli ko'rilgan natijadir.

Yangi tartibga muvofiq, magistraturada o'qiyotgan 10 mingdan ortiq talaba qizlar uchun 68 milliard so'mdan ziyod kontrakt pullari davlat tomonidan to'lab berildi. 65 mingdan ko'proq talaba xotin-qizlarga 727 milliard so'mga yaqin foizsiz ta'lim krediti ajratildi. Ehtiyojmand oilalarda yashayotgan qariyb 2 ming nafar qizlar, shuningdek, mutaxassisligi bo'yicha besh yillik mehnat stajiga ega bo'lgan 500 nafardan ortiq xotin-qizlarimiz oliyoghlarga alohida kvota asosida o'qishga qabul qilindi.

Dunyoda chuqur iqtisodiy inqiroz davom etayotgan hozirgi kunda, qanchalik qiyin bo'lmasin, zarur mablag' va imkoniyatlarni topib amalga oshirayotgan bunday sa'y-harakatlarimiz albatta o'z natijasini beradi. Oliyoghlarda tahsil olayotgan xotin-

qizlarimiz orasidan ilm-fan, siyosat va jamoat arboblari, mashhur madaniyat va san'at, sport namoyandalari yetishib chiqadi, deb ishonaman.

Aziz opa-singillar!

Keyingi yillarda O'zbekiston xotin-qizlarining ovozi xalqaro minbarlardan ham dadil yangrayotgani barchamizni quvontiradi. Ular mintaqaviy va xalqaro tuzilmalar, nufuzli forum va anjumanlarda faol ishtirok etayotganidan xabaringiz bor.

Bu haqda so'z yuritganda, mamlakatimiz tashabbusi bilan 2020-yilda Markaziy Osiyo mamlakatlari yetakchi ayollari muloqotiga asos solinganini ta'kidlash lozim. O'tgan yili esa Toshkentda Shanxay hamkorlik tashkilotining Xotin-qizlar forumi bo'lib o'tdi. Bularning barchasi xotin-qizlar muammolarini mintaq va xalqaro miqyosda muhokama qilish, ularni hal etish bo'yicha yangi tashabbuslarni ilgari surish imkonini bermoqda. Fursatdan foydalanib, bugungi tantanamizda ishtirok etayotgan, ana shunday sa'y-harakatlarimizni qo'llab-quvvatlab kelayotgan xorijiy davlatlarning hurmatli elchilari va xalqaro tashkilotlar vakillarini ham samimiy qutlayman. Barchamiz chin dildan ularning mamlakatlari va xalqlariga tinchlik va farovonlik tilaymiz.

Qadrlil vatandoshlar!

Shu o'rinda ko'nglimdagi bir ezigu fikrni siz, azizlarga aytishni joiz deb bilaman. Biz O'zbekistonda qanday qonun va qarorlarni qabul qilmaylik, qanday ishlohlarni hayotga joriy etmaylik, davlat rahbari sifatida mening ko'z o'ngimda avvalo munis onalarimiz, mehribon opa-singillarimiz siymosi, ularning dardu tashvishlari turadi. Siz, azizlarimizning o'ila davrasida tinch-omon, sog'-salomat, farovon va baxtli turmush kechirishingiz, jamiyat hayotida faol ishtirok etishingiz uchun xizmat qilishni men o'zim uchun nafaqat asosiy vazifa, balki sharaffi burch, deb bilaman. Chunki o'ila tayanchi, jamiyat ustuni bo'lgan onalarimiz, ayollarimiz hayotdan rozi bo'lsa, butun xalqimiz hayotdan rozi bo'ladi. Xalq rozi bo'lsa, Yaratganimiz ham bizdan rozi bo'ladi. Xabaringiz bor, respublika xotin-qizlar tashkiloti

hozirgi vaqtda O'ila va xotin-qizlar qo'mitasi sifatida yangicha mazmunda faoliyat ko'rsatmoqda. Qo'mitaning vakolat va faoliyat doirasi kengaytirilib, uning tarkibiga bilimdon va yuqori malakali yangi kadrlar jalb etildi. Jumladan, birinchi marta eng quyi bo'g'inda – 9 ming 400 dan ziyod mahallada ayollar muammolarini hal etishga ko'maklashadigan xotin-qizlar faoli lavozimlari joriy etildi. Bularning barchasi O'ila va xotin-qizlar qo'mitasini O'zbekiston ayollarining chinakam tayanchi va suyanchiga aylantirishga xizmat qiladi.

Muhtaram vatandoshlar!

Ma'lumki, turli sohalarda dastlabki muhim natijalarga erishib, yoshlarimizga namuna bo'layotgan iste'dodli qizlarimizni shu qutlug' bayram arafasida Zulfiya nomidagi davlat mukofoti bilan taqdirlash yaxshi an'anamizga aylangan. Bugun Zulfiyaxonimiga munosib izdosh sifatida e'tirof etilgan yana 28 nafar o'qila va iste'dodli qizlarimizga ana shu mukofotlarni topshiramiz. Siz, aziz qizlarimizni hayotingizdagi ilk zafar bilan chin dildan tabriklab, barchangizga yangi-yangi yutuqlar tilayman. Bugungi xursandchilik kunda o'z sohasida ibratli natijalarga erishgan, davlat va jamiyat hayotida faol ishtirok etib, yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashga munosib hissa qo'shib kelayotgan hurmatli ayollarimizdan katta bir guruhi davlatimizning yuksak orden va medallariga sazovor bo'ldilar. Fursatdan foydalanib, ularning barchasini samimiy tabriklayman.

Aziz va qadrlil vatandoshlar!

Bugungi o'ta og'ir va murakkab zamonda biz o'z oldimizga ulkan vazifalarni qo'ymoqdami. Ularni bajarish albatta oson bo'lmaydi. Lekin, bu sharaffi yo'lda bizga cheksiz kuch va madad beradigan mard va olijanon xalqimiz, muhtarama onalarimiz, aziz opa-singillarimiz bor ekan, ko'zlagan ulug' maqsadlarimizga albatta yetamiz. Yangi O'zbekistonni barchamiz birgalikda bunyod etamiz! Sizlarga, butun mamlakatimiz ayollariga sihat-salomatlik, oilaviy baxt, xonadonlaringizga fayzlu baraka tilayman. Qutlug' bayramingiz muborak bo'lsin!

Hazrati ayol...

«Milliy tiklanish» demokratik partiyasi barcha opa-singillarimizni 8-mart – Xalqaro xotin-qizlar kuni bilan muborakbod etadi!

Yil fasllari faqat to'rtta, ayolning esa ming bitta fasli bor. Uni butkul tushunib yetgan odam 'Yo'q bu dunyoda! Uni tomosha qilib zerikkan inson yo'q yer yuzida! Unga ishi tushmagan kishi yo'q! Uni suymagan, u deb kuymagan erkak zoti yo'q. Uni yozmay kimni yozay, kimni ta'riflay. Ayolni tushunush o'zi bir ilm. Bu ilmga yetishganlar qancha ko'paysa, baxtli ayollar soni shuncha ko'payajakdir.

"Ayol" deb atalgan mo'jizaning hali tom ma'nodagi ta'rifi, yarashiqli bahosi topilgani yo'q. O'lis sayyoralar o'rganildi, yetti qavat yerning siri oshkor bo'ldi, ammo ayol qalbidagi ochilmagan necha-necha qit'alar shundayligicha qolib bormoqda. Sokingina beshik tebratadi u. Nim ta'zim bilan xushbo'y saboday ohista va sharpasiz yoningizdan o'tib ketadi. Shikasta ovoz bilan sizdan hol so'raydi, uning etaklarining nim ovozi, mayin shildirashidan atrofingizda jannatni havolar yaraladi.

Dunyodagi jami yaxlitlik va butunlik Ayol bilandir! O'rmlagan jonning bari ayolga yuzlanajak, onam deb, juftim deb, opam, singlim, momom, qizim deb undan jon olajak, nur, madad olajakdir! Ayol Alloh yaratgan ne'matlarning sinoatlisi, mo'jizasidir. Ayol – kim o'zi? Bu sinoatning poyoniga ayol ham yetolmas. Ayolsiz uy – tun. Ranglar yo'qoladi. Atrofingiz beshakl. Qullarning hidini tuyasizu o'zini ko'rmaysiz. Feruza osmon yo'q. Ayol – sehr. Garmoqlarini shunday yugurtirsa, keraksiz qiyqimlar chaman shakli tushgan yostiqaqa, ko'rpachaga aylanadi. Uyga bir kirib chiqsa, pardalargayu devorlarga, javonlarga, mehroblarga bahor yuqqanday, izlarida ifor ufurganday bo'ladi. Ayoli bor uyning dasturxonni kamtarona bo'lsa ham, mazasi totli.

Kulibgina turibdi, xotirjamgina turibdi deb bo'lmaydi ayolni.

Kulibgina turibdi, rozigina turibdi deb bo'lmaydi ayolni, uning ichiga o't tushsa xam, bag'ri qo'lga aylansa ham, xoxiri sokin ko'rnaveradi, egilmaydigan qoyalarni ichiga yutib turaveradi...

Ayol lutfi, ayol muomalasi shohlarnida mot qilgan, olamshumul hayratlarga sabab bo'lgan.

Ayol – misli go'dak! Yolg'ondan yupatsangiz ishonadi. Bir shirin gap bilan baxtiyor bo'ladi. Bola onasiz joudirab qolgani kabi, ayol o'z bolasiga, juftiga, uyiga, oilasiga shunday muhtalo bo'lib yashaydi.

Geshikni va dunyoni tebratgan hazrati ayol, ayyoming muborak!

Mart - Xalqaro xotin-qizlar kuni

FUQAROLARNING BIRON-BIR TAKLIF VA MULOHAZALARI E'TIBORDAN CHETDA QOLMADI

Oliy Majlis Qonunchilik palatasidagi "Milliy tiklanish" demokratik partiyasi hamda O'zbekiston Liberal-demokratik partiyasi fraksiyalarining qo'shma yig'ilishida yangilanayotgan Konstitutsiya loyihasini takomillashtirish bo'yicha amalga oshirilgan ishlar muhokama qilindi.

Ma'lumki, ikki yetakchi partiya fraksiyalari tomonidan o'tgan yilning may oyida konstitutsiyaviy islohotlar bo'yicha tashabbus ilgari surilgan edi. O'tgan vaqt ichida partiya faollari hududlarda elektorat vakillari, saylovchilar bilan uchrashuv va muloqotlar o'tkazib, yurtdoshlarimizning fikr va mulohazalarini eshitishdi. Muhokamalarda ta'kidlanishicha, umumxalq muhokamalarida kelib tushgan 220 mingdan ziyod takliflarning har to'rttadan bittasi loyihadan joy oldi. Fuqarolarimiz bildirgan biror bir taklif e'tibordan chetda qolmadi.

Fraksiya rahbari Alisher Qodirovning ta'kidlashicha, bu yerda gap Konstitutsiyaga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish emas, yangi Konstitutsiya haqida ketmoqda. Chunki yangi Konstitutsiyaga 27 ta modda va 159 ta norma qo'shilayapti. Amaldagi Konstitutsiya 65 foizga

o'zgarimoqda. Uning aytishicha, partiyaning dasturiy maqsadlaridan kelib chiqib, asosiy Qonun loyihasida ko'plab takliflar aks etmoqda. Jumladan, 47-moddada maktabgacha ta'lim va tarbiya, umumiy o'rta ta'lim davlat nazoratidir, degan norma kiritildi. Avvalgi Konstitutsiyaviy normada faqat maktab ishlari davlat nazoratida edi. Bu yosh avlodni 18 yoshgacha, ya'ni bog'cha va maktab davri davlatning kafolatli nazoratida bo'lishini anglatadi. 52-moddada o'qituvchining sha'ni va qadr-qimmatini, ularni ijtimoiy va moddiy farovonligini himoya qilish to'g'risida norma kiritilmoqda. Bu juda to'g'ri norma, faqat maqsad va amal uyg'unligiga erishish uchun normani 47-moddaning maqsadiga uyg'unlashtirish, ya'ni "o'qituvchi" so'zini "tarbiyachi va o'qituvchilar" so'ziga o'zgartirib,

g'amxo'r munosabati bog'cha tarbiyachilariga ham ko'rsatish kerak. Shuningdek, Konstitutsiya loyihasida inson va davlat o'rtasida bartaraf etib bo'lmaydigan muammolar paydo bo'lganda, noaniqliklar yuzaga kelganda inson foydasiga talqin etish, tarixiy, ma'naviy, madaniy va tabiiy merosimiz davlat muhofazasiga olinishi bilan bog'liq belgilanayotgan normalar ham partiyaning Saylovoldi dasturiga hamohangdir. Yig'ilishda Konstitutsiyaviy qonun loyihasi besh turdagi, ya'ni lingvistik, yuridik, gender-huquqiy, korrupsiyaga qarshi kurash hamda inson huquqlari bo'yicha xalqaro standartlarga muvofiqligi bo'yicha ekspertizalardan o'tkazilgani, shuningdek, loyihaning o'zbek tilidagi matni tahririni tayyorlash bo'yicha keng qamrovli ishlar amalga oshirilgani ma'lum qilindi.

Ta'kidlanganidek, qonun loyihasida normativ-huquqiy atamalar o'z mazmuniga muvofiq, yagona shaklda qo'llanilgan. Adabiy til qoidalari va normalari talablari hamda yuridik, texnik va boshqa maxsus qoidalarga aniq rioya qilingan. Loyihadagi normalar sodda va ravon aks ettirilgan. Uning sifati va darajasi jahon konstitutsiyaviy taraqqiyotining asosiy tendensiyalariga to'la mos keladi. Yig'ilishda yangilanayotgan Konstitutsiya loyihasidagi har bir modda yurtdoshlarimiz ishtirokida muhokama qilingan loyihadagi belgilanayotgan yangi normalar siyosiy partiyalar fraksiyalari fikrlari bilan hamohang ekani ta'kidlandi. Yig'ilishda kun tartibidagi masalalar yuzasidan tegishli qaror qabul qilindi.

Hamdam NIYOZOV,
partiya Markaziy kengashi
bo'lim boshlig'i

HIMOYA ORDERI:

FRAKSIYA TASHABBUSINI QO'LLAB-QUVATLAYMAN

Dilfuza YUSUPOVA,
xalq deputatlari
Yunusobod tuman
Kengashi deputati

Dunyoda har uchinchi ayol o'z oilasi yoki boshqa shaxslar tomonidan jismoniy yoxud jinsiy zo'ravonlikka uchraydi. Ya'ni, 15 yoshdan 49 yoshgacha bo'lgan xotin-qizlarning qariyb 30 foizi ana shunday vaziyatda yashaydi.

Garchi bunday zo'ravonliklarga qarshi o'nlab, yuzlab xalqaro shartnomalar, rezolyutsiya, deklaratsiya va dasturlar qabul qilingan bo'lib, BMT tomonidan ularning ijrosi qat'iy nazorat qilinsa-da, ayolni tahqirlash holatlari kamaymayapti. Ma'lumki, 1981-yildan beri 25-noyabr - "Zo'ravonlikka qarshi kurash kuni" sifatida nishonlanadi. Uning doirasida 187 mamlakatda "Gender zo'ravonlikka qarshi 16 kunlik faol harakatlar" kampaniyasi ham e'lon qilingan.

Ta'kidlash lozim, O'zbekiston Konstitutsiyasining 46-moddasida "Xotin-qizlar va erkaklar teng huquqlidirlar", deya belgilab qo'yilgan. Bu shubhasiz mamlakatimizda ayollarning e'zozlanishi, qadrlanishi davlat siyosati darajasiga ko'tarilganiga dalolatdir. 2022 - 2026-yillarda xotin-qizlarning mamlakat iqtisodiy, siyosiy va ijtimoiy hayotining barcha jabhalarida faolligini oshirish bo'yicha qabul qilingan milliy dastur ham ayollar haq-huquqini ta'minlash, ularning yashashi, ta'lim olishi, kasb o'rganishi, ishlashi, dam olishi, farzandlar tarbiyasi bilan shug'ullanishi uchun munosib shart-sharoitlar yaratishni ustuvor vazifaga aylantirdi. Tan olaylik: bugun ayollar xizmat qilayotgan tarmoqlarda ish unumdorligi va samarasi, eng asosiy, korrupsiya, poraxo'rlik, tanish-bilishchilik kabi illatlardan uzoqlashish holati yuqori bo'lmoqda. Bundan quvonish kerak, albatta. O'zbekiston tarixida ilk bor parlamentda xotin-qizlar soni BMT

tomonidan belgilangan tavsiyalarga mos darajaga yetib, qariyb 32 foizga yetdi va dunyodagi 190 ta parlament orasida 37-o'ringa ko'tarildi. Boshqaruv lavozimidagi xotin-qizlar ulushi 27 foizga, partiyalarda 44 foizga, oliy ta'limda 40 foizga, tadbirkorlikda esa 35 foizga yetdi. Albatta, bunday natijalar mamlakatimizning xalqaro reytinglardagi o'rnini yaxshilashga xizmat qilmoqda. Ammo shunga qaramay, gender tenglikni ta'minlash jarayoni yangicha yondashuv va qarashlarni talab qilmoqda. Xotin-qizlarga nisbatan kuch ishlatis, ayniqsa, oiladagi zo'ravonliklarga butunlay barham berish hukumatimizning ham, jamiyatning ham eng ustuvor vazifasiga aylandi. Xotin-qizlarga nisbatan zo'ravonliklarning oldini olishga qaratilgan Himoya orderi ham bu borada samarali ishlardan biri bo'ldi, albatta. Mahalliy Kengash deputati sifatida bu mexanizmdan foydalanayapmiz ham. To'g'ri, avvaliga ko'pchilik undan hech kim foydalanmasa kerak deb o'ylagan edi. Sababi, o'zbek ayolining aksariyati oilaviy muammolarini uyidan tashqariga chiqarmaydi. Ayollarning qonuniy manfaatlarini himoya qilish, ular bilan manzilli ishlash, dardu tashvishini ochiq-oydin gaplashish uchun alohida ayol inspektor lavozimi tashkil etilgani esa, bu yo'nalishda hali ko'p ishlar qilinishini ko'rsatdi. Statistik ma'lumotlarga e'tibor qaratsak, 2021-yilda qariyb 40 ming, 2022-yilning 10 oyida 41 ming 600 nafar xotin-qizlarga Himoya orderi berilganini ko'ramiz. Uning 84 foizi oilada tazyiq va zo'ravonlik sodir etilgani, 65 foizi esa eri tomonidan ayoliga tazyiq o'tkazganligi sababli berilgan. Ma'lumki, Himoya orderi jabrlanuvchiga murojaat qilgan kunidan boshlab 24 soat

ichida huquq-tartibot organlari tomonidan beriladi va 30 kungacha amal qiladi. Ammo afsuski, Himoya orderi ham, amaldagi qonunchilik normalari ham xotin-qizlarga nisbatan zo'ravonlikni butunlay barham berishga yordam bermayapti. Xo'sh, unda nima qilish kerak? Balki Himoya orderining amal qilish muddatini cho'zish kerakdir, javobgarlik choralarini yanada keskinlashtirish lozimdir. Keyingi paytlarda bu haqda juda ko'p gapirilmog'chi... Yaqinda partiyaamizning Oliy Majlis Qonunchilik palatasidagi fraksiya yig'ilishida masofadan qatnashdim. Deputatlarimiz "Xotin-qizlar va bolalar huquqlari, erkinliklari hamda qonuniy manfaatlarini ishonchli himoya qilish tizimini yanada takomillashtirish munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi qonun loyihasini muhokama qildilar. Qonun loyihasi bilan aynan xotin-qizlar va bolalarning huquqlariga daxli qiluvchi jinoyi qilmishlar uchun sanksiyalar kuchaytirilayotgani, ayniqsa, himoya orderi bilan bog'liq o'zgarish kiritilayotgani e'tiborga molik. Endi Himoya orderining amal qilish muddati jabrlanuvchining arizasiga ko'ra sud tomonidan bir yilgacha uzaytirilishi mumkin ekan. Albatta, ko'rilayotgan bunday choralar samara berishga umid qilamiz. Lekin fikrimcha, bu illatga qarshi kurashishning eng samarali yo'li, shubhasiz, yoshlarimizning ta'lim-tarbiyasini mustahkamlash, xalqimizga oila bilan bog'liq milliy va diniy qadriyatlarimizni ko'proq singdirish, bu borada mahallaga, jamiyatga o'rnak bo'layotgan yoshi ulug' otalarimiz maslahatlariga quloq tutishdir.

”

Tanlovda faqat o'qituvchilargina unsiz yig'lardilar, xolos. Unsiz... Bolalar esa kattalar bo'lib mag'lubiyatni munosib qabul qildilar...

“Aql” – “jilov”, “May” – sharob, majoziy ma'noda ishq, Allohga yoki yorga, “Nihon” – yashirin, “Mujgon” – “kiprik”... Navoiy g'azallaridagi har bir so'zning lug'aviy ma'nosini tarjima qilayotgan bolalarni go'yo o'z ustoziga mahliyo bo'lgan birinchi sinf o'quvchisidek kuzataman. Tan olaman, Navoiy ijodidagi har bir bayt mag'zini chaqib, uni mahorat bilan tushuntirishda raqobatlashayotgan bolalar bu gal hayratimga sabab bo'ldilar.

Ularni kuzatyapmanu, yengil-yelpi musiqa yoki qo'shiqqa o'rgangan auditoriya nega bugun jim, odatda mumtoz musiqa namunalari yangraganida qarsak chalgan tomoshabin nega bugun sukutda, hayratda? Hozirgina osmonga sapchiotgan o'smirlarning vujud quloqqa aylangandek go'yo... Nega jarayonni tasvirga tushirayotgan ijodiy guruh a'zolari loqal chekish uchun tanaffus so'ramayaptilar? Tushlik vaqti o'tganiga ham ikki soatdan oshdi, hamma jim? Hakamlar bolalarni qiyindan qiyin savollarga ko'mib tashlasa ham o'quvchilar “tegirmondan butun chiqishyapti”. Beixtiyor o'z-o'zimga savol beraman: men 12 yoshimda Navoiyning “Orazin”idan boshqa yana qaysi g'azalini bilardim?! Nari borsa besh yoki o'nta. Boshimni ko'tarib atrofqa qarayman: go'yo shu savolni zaldagi tomoshabinlar, tanish-u notanishlar muhokama qilayotgandek.

A VOIY FENOMENI

yoki Navoiy “layk”ka muhtoj emas

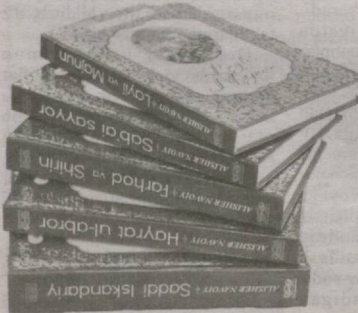
Mana bu lo'ppi yuzli qizaloq qoraqalpog'istonlik Muhayyo. U 40 nafar shoir she'rlarini ingliz va rus tilida juda go'zal tarzda o'qidi. Andijonlik Nozanin 50 ta, tanlovning yagona o'g'il bola ishtirokchisi, mo'ylablari sabza urayotgan jizzaxlik qoramag'iz yigitcha Oybek esa 60 ta, Navoiy she'ri bitilgan kashtani kechasi bilan tikib ko'zlarini charchagan, lekin uning tahlilini matoga ko'chirgan farg'onalik Hosiyat 70 ta, o'zini Guliman deb tasavvur etgan va bunga hammani ishonтира olgan navoiylik Marjona 80 ta, ko'zlarini qizimning ko'zlariga o'xshash buxorolik Sitoraxon esa 100 ta g'azal yodlabdi! Eng qizig'i, bu tanlovda biri-biridan o'zaman degan raqiblarni ko'rmadim. Yana bir holat: loqal biron o'qituvchi yo o'quvchi “Men zo'rman, mening bolam zo'r”, deb da'vo qilmadi. Javob bitta “Zo'rlar ko'p edi!”. Ko'p o'yladim... 10 yildan beri yuzlab tanlovlar o'tkazgan bo'lsam, aksariyatida yig'isig'idan bag'rim ezilardi. Shuning uchun hay'at a'zosi bo'lishdan cho'chiman. Chunki onaman-da. Onaga esa o'z bolasi aybi bo'lsa ham hamisha “oppoq” va “yumshoq”. Tanlovda faqat o'qituvchilargina unsiz yig'lardilar, xolos. Unsiz... Bolalar esa kattalar bo'lib mag'lubiyatni munosib qabul qildilar. Iroqi do'ppisi yarashgan Toshkent viloyatidan kelgan Charos jiqqa yoshga to'lgan ko'zlarini arang yashirib, adolatli hakamga “Iltimos, hech bo'lmasa daftaringda dasxat qo'yib bering” deb ko'p o'qilgan, yozilgan va yodlanganidan titilib ketgan lug'at daftarini tutqazdi. Betaraf hakamlar shu joyda biroz yumshashdi... Axir, ular Navoiyshunos olimlarni emas, balki oddiygina maktab o'quvchisini imtihon qilayotganlarini tushunib qoldilar.

“Qani edi sizdagi Navoiyni his etish qobiliyati bugun o'zini olim sanagan ayrim “Navoiyshunos”larga ko'chsa edi”, - degan tilak bitilgan lug'atni hay'at raisi ishtirokchiga qaytarib berdi. Shu tariqa bu tanlov hayotimda to'palonsiz o'tgan birinchi tanlov bo'lib qoldi. Chunki Navoiyning go'zal fazilati, madaniyati, ma'rifati kitoblardan bolalarning fitratiga ko'chgan edi go'yo... Tanlovning birinchi kuni shu tariqa yakunlandi. Tanlovning 2 kunida 700 kishi orasidan 1, 2, 3 - o'rinlarni imtihondan o'tkazish vazifasi qoldi. Aytishlaricha, unga albatta, nomlari ro'yxatlarning eng avvalida yoziladigan kattalarning ham kelishi kutilayotgan ekan... Navoiy shahridagi muhtasham “Farhod” saroyi... Zal to'la odam. 3 nafar g'olib birin-ketin sahnaga chiqdi. Muhim savollar bilan “o'qlangan” hakamlar yoppasiga 3 ta ishtirokchini imtihondan o'tkaza boshladilar. Har bir savolga burro-burro, o'yab, hayajon bilan javob berayotgan yoshlarni ko'rib rahbariyat hay'at a'zolariga yuzlandi: “Yetar, bu bolalarku, bu tanlov, institut imtihonlari emasku!” degan e'tirozlariga qaramasdan tanlov shartlarining barchasidan Nizom talablariga muvofiq o'tib chiqildi. Mehmonlarning hayrati, hayajoni, hatto qo'llab-quvvatlovchilarning so'zlari, hay'atga zararcha ham ta'sir qilmasdi. Hammasi qog'ozdagi shartlarga asosan adolatli davom ettirildi. Ochiq'i, mingta ishi bor viloyat hokimining, siyosiy kuch yetakchisining o'tadek mehribonlik, kuyunchaklik bilan bolalar uchun jon kuydirganini ko'rish har qanday kishini xursand qilarkan. Katta lavozimdagi odamlarning yuragida katta mehr borligini shu pallada yana bir bor his etgandim. Shu bilan 1, 2, 3-o'rinlar

e'lon qilindi va mukofotlar o'z egalari gulduros va davomli qarsaklar ostida topshirildi. Shu o'rinda yoshlarning zehni va qobiliyatidan zavqlangan Navoiy viloyati hokimi to'liqlanib, Prezident sovg'asi sifatida navoiylik g'olib ishtirokchiga 50 million so'mlik mukofot pulini va'da qildi va ertasi kunioyq Navbahor tumanidan g'olib ishtirokchining maktabida uni o'z qo'li bilan topshirganini alohida ta'kidlashni istardim. Eng muhimi, mazkur tanlovda yoshlar o'z o'qituvchilari bilan birga taqdirlandilar. Tadbirni olib borgan boshlovchilar kutilmaganda o'qituvchilarni bir qadam bolalardan oldinga chiqishlarini taklif qilib qoldi. Beixtiyor “Tinchlikmikan?” degan o'ydan hushyor tortdim. Shunda sodda va samimiy ustozlar mehnati e'tirof etilib, ular sha'niga davomli qarsaklar yangradi. Va, bu e'tirof uzoq davom etdi. Navbat tanlov kashfiyotiga yetib keldi. Surxondaryoning Sariosiyo tumanida yashovchi 5-sinf o'quvchisi Shahzoda Navoiyning 457 ta g'azali hamda “Lison-untayr” dostonini yaxlit yoddan bilarkan. Navoiy devonidagi duch kelgan sahifalardagi g'azallarning birinchi misrasi o'qib eshittirilmasdan qahramonimiz ularni donadona qilib davom ettirib tomoshabinni hayratga solardi. Ko'p o'tmay barcha shubhalarga barham berildi. So'ng sahnada nafaqat bitta tanlov qahramoni, balki uni voyaga yetkazgan navoiyxon oila ham aniqlandi. “Qanday qilib shunday natijaga erishdingiz?” degan savolga onaning javobi juda oddiy bo'ldi: “Beshikdan boshladik...”. Betaraf tarafdorlar (hay'atning) yuzida ilk bor tabassum ko'rindi. Nazarimda bu tabassum — asrlar osha vorislaridan rozi Navoiyning

nuroniy, mamnun qiyofasini eslatar edi. Ibrohim Xaqqul aytganidek, Navoiyning g'oyasini bugun turli zamonaviy shakllarda yetkazish taraddudini ko'raylik! Axir, hamma dardga davo o'zimizda bor! O'zimiz bemor, o'zimiz shifokor! Qolaversa, bugungi siyosatning mag'zini tushuntirishda ham Navoiyning beminnat xizmatidan foydalanmog'imiz kerak. Zero, “Odamiy ersang demagil odamiy, Onikim, yo'q xalq g'amidin g'ami” degan shoir baytining o'ziyoq bugungi davr talabi va siyosatini, islohotlarning mazmunini yoshlarga tushuntirishda eng maqbul yo'l-ku! Bu ayni paytda yurtboshimiz tomonidan bot-bot kuyunib gapirilgan “Norozini rozi qilish bizning ish” yoki bugun “Xalq dardi bilan yashash, xalqqa xizmat qilish – eng asosiy vazifamiz”, - degan xalqchil gaplarining zamonaviy talqini emasmiz?! Shu o'rinda “O'zbekkino” milliy agentligi, “Madaniyat va ma'rifat” kanali, daryo.uz, xabar.uz bu jarayonni tasvirlarga muhrlaganini aytish joiz. Bu esa ijodkorlarning zamonalar kelib, albatta, tanlovning xalq tanloviga va xalq mulkiga aylanishiga qo'shilgan munosib hissalar bo'lsa, ne ajab. O'zingga ravo ko'rganni birovg'ana ravo ko'r deydi dono xalqimiz. Ravo ko'rdim ushbularni sizga yozishni. “Layk” kerakmas, Navoiy “layk”ga muhtoj emas! Aksincha, biz unga muhtojmiz. U bizning ma'naviy bayrog'imiz... Uni o'zimizga kerakli qilaylik, toki, kimdadir kerak bo'lib yashashimiz uchun. Ha, aytmog'chi, Siz nechta g'azalni yoddan bilasiz? Uning ma'nosini chiqi!?

Firuz MUHAMEDJANOVA,
partiya Markaziy kengashi
raisi o'rinbosari

ZO'RAVONLARGA SHAFQAT YO'Q

✓ **Chet elga qochgan xorijliklar alimant sabab endi kelmaydi**

✓ **O'g'il bolalar ham zo'rvonlikka uchrayaptimi?**

2022

-yili IT-park rezidentlari tomonidan 5 trillion so'mlik xizmatlar ko'rsatgani, eng asosiysi, 140 million dollarlik xizmatlar eksport qilingani aytilmoqda. Mavjud 715 ta davlat xizmatidan 370 tasi raqamli platformaga o'tkazilgan bo'lib, ular faoliyatidan 12 million kishi foydalangan. Raqamlashtirish natijasida 70 dan ortiq turdagi ma'lumot va hujjatlarni aholidan talab qilish bekor qilingan.

Lekin ana shunday natijalarga qaramay vazirliklarning 5 mingta funksiyasidan faqat 30 foizi raqamlashgan, xolos. Aholi eng ko'p murojaat qiladigan ichki ishlar, adliya, sog'liqni saqlash sohaslarida o'nlab xizmatlar elektron shaklga o'tkazilmagan. Axborot texnologiyalari sohasida mahsulotning ham, eksportning ham asosiy qismi Toshkent shahriga to'g'ri kelyapti.

"Milliy tiklanish" demokratik partiyasi fraksiyasining navbatdagi yig'ilishi avvalida Alisher Qodirov Prezident Shavkat Mirziyoyev raisligida 22-fevral kuni soha va hududlarda raqamlashtirish jarayonini jadallashtirish masalalari yuzasidan o'tkazilgan videoselektor yig'ilishi tafsilotlariga to'xtalar ekan, yuqoridagidek kamchiliklarni bartaraf etish uchun ustuvor vazifalar belgilanganini ta'kidladi. Yig'ilishda mavjud muammolar ochiq aytilib, ko'zbo'yamachilik bilan natijaga erishib bo'lmaydigi ta'kidlandi. Bunda Elektr energiyasi iste'molini nazorat qilish va hisobga olishning avtomatlashtirilgan tizimi (ASKUE) misol sifatida keltirildi. Ushbu tizimning 160 ga yaqin boshqaruv funksiyalari bo'lsa-da, biz katta valyuta hisobiga keltirilgan tizimning atigi ikkita funksiyasini foydalanaymiz, xolos.

Eng achenarlisi, hali tuman darajasidagi mutaxassislar ASKUE nimaligini tushinib yetganlari yo'q. Bundan unumli foydalangan xakerlar esa, tizimni buzib kirib, kimlarnidir foydasi uchun bilgan ishini qilyapti. Natijada ayrim sohalarda qo'shib yozish, o'zlashtirish holatlari kuchaymoqda. Masalan, bir xil oilalar oyiga 1000 kilovattgacha elektr energiya ishlatgani qayd etilgan. Lekin tekshirib ko'rilganda va oilalar ko'pi bilan 200-300 kilovattgacha energiya ishlatgan, xolos. Aslida ASKUE bunday xatoliklarni ham aniqlab, tajlil qilish imkoniyatiga ega. Lekin kimlardir o'z manfaati yo'lida bu imkoniyatlardan foydalanmayapti.

- Yig'ilishda Davlat rahbari tomonidan sifatga yetarli darajada e'tibor qaratilmayotgani, sifat bo'lmasa hech qachon natija bo'lmaydi, degan qonunchi ilgari surildi. Afsus bilan e'tirof etildiki, bugun raqamli texnologiyalarni rivojlantirish uchun yetarli

darajada mutaxassislar ham tayyorlanmayapti, ya'ni maktablarda, oliy ta'lim muassasalarida bu boradagi ishlar sust ekani tanqid qilindi, - dedi fraksiya rahbari.

Fraksiya yig'ilishida Prezidentning Qashqadaryo viloyatiga tashrifi yakunlari haqida ham fikr-mulohazalar bildirilib, uning samarali va mazmunli o'tgani ta'kidlandi.

Parlament, deputatlar va partiyalar faoliyatidan kelib chiqib, asosiy xulosalar shunday bo'ldiki, bugungi kundagi qonunchilik realliklarga uyg'un bo'lishi, qonunlarimiz ayni o'zgarishlarni to'la qamrab olishi lozim. Endi hukumatni faqat qo'l ko'tarib saylab qo'yish bilan ish bitmaydi. Deputatlar ham, partiyalar ham o'zi saylagan hukumatining salbiy natijalari uchun kerak bo'lsa xalq oldida javob beradi.

Shundan so'ng deputatlar kun tartibiga kiritilgan qonun loyihalarini muhokama qildilar. Jumladan, "Xotin-qizlar va bolalar huquqlari, erkinliklari hamda qonuniy manfaatlarini ishonchli himoya qilish tizimini yanada takomillashtirish munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi qonun loyihasi muhokama qilinib, birinchi o'qishda tasdiqlandi.

Muhokamalar chog'i ta'kidlanganidek, bugungi kunda xotin-qizlar va bolalar huquqlari, erkinliklari hamda qonuniy manfaatlarini ishonchli himoya qilish borasida huquqni qo'llash amaliyotiga ko'plab muammolar yuzaga kelmoqda. Jumladan, xotin-qizlar va bolalar huquqlariga daxl qiluvchi jinoyi qilmishlar uchun mutanosib sanksiyalar, shaxs hayotining sir tutiladigan tomonlarini aks ettiruvchi, sha'ni va nomusini kamsituvchi ma'lumotlarni oshkor qilganlik uchun jinoyi javobgarlik

belgilanmagan. Qonunchilikda ayollarni ish va o'qish joyida tazyiq va zo'rvonlikdan himoya qilish bo'yicha kafolat mavjud emas.

Tazyiq va zo'rvonlikdan jabrlanuvchiga davlat himoyasini taqdim etuvchi order muddati (30 kun) xotin-qizlarning huquq va qonuniy manfaatlarini yetarli darajada himoya qilish imkonini bermayapti. Aliment to'lolmagan shaxslarga jazo sifatida jarima tayinlanishi esa yanada ko'proq moddiy qiyinchiliklarni keltirib chiqaryapti. Shundan kelib chiqib, ushbu qonun loyihasi tayyorlandi va bu bilan amaldagi 12 ta qonunga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilmoqda.

Adliya vaziri o'rinbosari Alisher Karimov bu haqida ma'lumot berib, Jinoyat kodeksida ayolni o'z homilasini sun'iy ravishda tushirishga majburlash bilan bog'liq sanksiyasi kuchaytirilayotganini aytdi. Endi bunday jinoyatlar uchun BHMning 200 baravarigacha (amalda 50 baravar) jarima yoki 5 yilgacha muayyan huquqdan mahrum qilinadi.

Ma'lumki, bunday turdagi jinoyatlar bilan jabrlanuvchilar qo'rquv oqibatida huquqni muhofaza qiluvchi organlarga deyarli murojaat qilmaydilar. Buning isbotini 2016-yilda boro-yo'g'i 4 nafar, 2017-yilda - 6 nafar, 2018-yilda - 5 nafar shaxsga nisbatan ish ko'rilgani, 2019-yilda esa bironta ish qayd etilmaganidan ham ko'rish mumkin. Lekin amalda hayotda qiz farzand tug'ilishi kutilayotgan oilalarda ayol kishini abort qilishga majburlash holatlari ko'p uchrayapti. Rasmiy nikohdan o'tmagan oilalarda "istalagan homiladan" qutulish uchun ayol kishini abort qilishga majburlash, aks holda uni tashlab ketish bilan qo'rqitish holatlari kuzatilmoqda. Bunday turdagi jinoyatlar uchun Germaniya, Turkiya, Ispaniya va Litvada ozodlikdan mahrum qilish jazosi nazarda tutilgan.

jamoat ishlariga majburiy jalb etish bo'yicha yangi jazo turi joriy qilinayapti. Ya'ni, bunday holatda 280 soatgacha bo'lgan muddatga jazo tayinlanadi. Berilgan ish haqining 50 foizi esa alimentga, ota-ona yoki mehnatga layoqatsiz shaxs ta'minotiga yuboriladi.

Shuningdek, aliment to'lash majburiyatiga ega bo'lgan chet el fuqarolari, fuqarolikka ega bo'lmagan shaxslarni O'zbekiston hududidan ma'muriy tarzda chiqarib yuborilmasligiga oid qoida ham belgilanmoqda. O'tgan yili aliment to'lash majburiyatiga ega bo'lgan 262 nafar chet el fuqarosi mamlakatimizdan chiqib ketgan.

"Xotin-qizlarni tazyiq va zo'rvonlikdan himoya qilish to'g'risida"gi qonunning himoya orderi bilan bog'liq moddalar ham o'zgartirildi. Ma'lumki, himoya orderi tazyiq va zo'rvonlikdan jabrlanganlarga ichki ishlar organlari tomonidan 30 kungacha beriladi. Endi agar xavf hali bartaraf etilmagan bo'lsa, himoya orderining amal qilish muddati tazyiq va zo'rvonlikdan jabrlanuvchining arizasiga ko'ra, sud tomonidan ko'pi bilan bir yilgacha uzaytirilishi mumkin.

Oliy Majlis Qonunchilik palatasi Spikerining o'rinbosari, fraksiya a'zosi Odiljon Tojiyev ushbu qonun loyihasiga munosabat bildirib, so'nggi yillarda voyaga yetmaganlarga nisbatan zo'rvonliklar ko'paygani, bundan butun jamoatchilik darg'azab bo'layotgani, shundan so'ng bunday jinoyatlarni sodir etganlarga nisbatan jazo choralarini yanada kuchaytirishga ehtiyoj tug'ilganini ta'kidladi. Davron Aripov ham loyihani ma'qulladi, lekin mas'ul idoralarga ushbu o'zgarishlar bo'yicha jo'natilgan ayrim takliflar inobatga olinmaganini aytdi va takliflarini yana bir bor eslatib o'tdi. Abumalik Akramov ham ayrim o'zgarishlarga e'tiroz bildirib, o'z takliflarini o'rtaga tashladi.

Deputatlar ushbu qonun loyihasi bo'yicha ko'plab takliflar borligini inobatga olib, fraksiyada maxsus guruh tuzishga kelishib oldilar. Guruhga fraksiyaning takliflarini umumlashtirib, loyihani ikkinchi o'qishga qadar yanada takomillashtirish vazifasi yuklatildi.

Ravshan MAHMUDOV,
"Milliy tiklanish"
muxbiri

1 SAVOLGA 4 JAVOB

**– E'tibor va hurmat,
eng muhimi,
muvaffaqiyat va
bugungidek martabaga
erishishingizga nima
sabab bo'lgan?**

Sadoqat SAFOYEVA,
Toshkent shahar sudi sudyasi, yuridik
fanlar nomzodi:

– Har bir insonning muvaffaqiyati sari bosib o'tgan yoki o'tayotgan yo'li bor. Albatta, har qanday muvaffaqiyat avvalo ilm o'rganishni, o'z ustida muntazam ishlashni talab etadi. Mening bugungi kunga qadar erishgan yutuqlarim, muvaffaqiyatlarim ortida eng avvalo rahmatli, mehribon ota-onamning ta'lim-tarbiyalari, o'g'itlari, bolaligidan kitobga mehr uyg'otganliklari, hayot yo'llarida qoqilmasdan o'z yo'limni topishim uchun qilgan xizmatlari, mashaqqatli, ayni paytda ibratli hayotlari turibdi. Shu bilan birgalikda bog'chadan tortib, maktab, universitet, qolaversa, o'zim sevgan kasbim sud-huquq sohasidagi barcha ustozlarimning bergan ilmlari, pand-nasihatlari ham erishgan yutuqlarimning asosiy omili deb bilaman.

Bugungi bahoriy bayram kunlarida barcha ustozlarimni qolaversa, mamlakatimiz sud korpusida erkaklar bilan teng faoliyat yuritib, adolat yo'lida shijoati, jasorati va kerak bo'lganda, qat'iyati bilan namuna bo'lib kelayotgan, ilmi, aqlu zakovati bilan odil qarorlar chiqarib, mamlakat sud tizimi nufuzini, shu bilan birgalikda o'zining ayollik sha'ni, qadr-qimmatini saqlab faoliyat yuritib kelayotgan barcha ayol sudyalarimizni, sud xodimlarini muborakbod etaman!

Gulnora MAHMUDOVA,
“Tadbirkor ayol” xalqaro ishbiarmon
ayollar assotsiatsiyasi raisi:

– Ayollarning orzu va maqsadlariga erishishlari uchun juda ko'p omillar sabab bo'ladi. To'siqlarga qaramay, maqsad sari intilish kerak, muomala, farosat, joziba ko'p eshiklarni ochadi, deb uylayman. Sabablar ko'p aslida, lekin asosiyini aytib o'tmoqchiman:

Avvalo, ziyoli-shifokorlar oilasida tug'ilib o'sganim, rahmatli dadamning halollik, bilim olish, intilish to'g'risidagi o'g'itlari va menga bo'lgan ishonchlari meni hamisha to'g'ri yo'lga boshlagan. Ikkinchidan, barcha erishgan yutuqlarim o'zimga bo'lgan talabchanligim ham sabab deb o'ylayman. Uchinchidan, har bir muvaffaqiyatim meni to'xtatmaydi, aksincha, kattaroq muvaffaqiyatga chorlaydi. Bu menga kuch beradi.

Muhtarama onaxonlar, opa-singillar, dilbar qizlarimizni go'zallik bayrami 8-mart – Xalqaro xotin-qizlar kuni bilan “Tadbirkor ayol” xalqaro ishbiarmon ayollar assotsiatsiyasi nomidan samimiy muborakbod etaman!

Sara NOSHADI,
Yuneskonning O'zbekistondagi vakili:

– Har bir xotin-qizning muvaffaqiyatga erishishiga asosiy sabab, avvalo, uning oilasidagi ilm olishga bo'lgan intilishi va oila a'zolarining uni qo'llab-quvvatlashlari, qolaversa, o'z ishtiyoqi va iqtidori deb bilaman. Xalqaro xotin-qizlar kuni munosabati bilan teng huquqlar uchun kurashayotgan barcha O'zbekiston xotin-qizlarini chin yurakdan tabriklayman va ularni qo'llab-quvvatlayman. Ayollarning jamiyatimiz taraqqiyotida tutgan o'rni beqiyos ekanini ta'kidlar ekanman, yurt ravnaqiga ulkan hissa qo'shgan bilim va fidoyiligini alohida e'tirof etib o'tmoqchiman. Ayollar asrlar davomida teng huquqlilik uchun kurash olib bordilar va bu borada sezilarli yutuqlarga erishishdi. Shunday bo'lsada, hali ko'p ishlarni amalga oshirishimiz lozim. O'tgan davr mobaynida O'zbekiston ayollari va qizlarining matonatiga qoyil qolganimni shaxsan e'tirof etmoqchiman. Qiyinchiliklar va to'siqlar oldida ko'rsatgan qat'iyat va jasoratini meni chindan ham ruhlantiradi.

Teng huquqlar uchun kurashdagi fidoyiligingiz va sadoqatingiz, shubhasiz, ijobiy natijalar berishiga ishonaman. Men sizlarni doim oldinga intilishga va to'siqlardan qo'rqmaslikka chaqiraman.

Bilingki, mehnatingiz va matonatigiz hech qachon e'tibordan chetda qolmaydi va, albatta qadrlanadi.

O'z yog'duyingiz bilan porlab, kelajak avlodlarga yorug' yo'l ko'rsatishda davom etavering!

Feruza ESHMATOVA,
Oliy Majlisning Inson huquqlari bo'yicha vakili (Ombudsman):

– O'ylashimcha, inson qanday lavozimda ishlashi, obro-e'tibori, martabasi qay darajada bo'lishidan qat'iy nazar o'zligini yo'qotmasligi, asli kabi qolishi kerak. Ishiga vijdonan yondashish va o'ziga nisbatan talabchan bo'lish kishini doim izlanishga, o'rganishga hamda yangilik izlashga undaydi. Albatta, mukammallikning chegarasi yo'q, shu tufayli doim nimanidir yaxshilash va takomillashtirish mumkin. Rahbar ayol qay darajada bo'lishidan qat'iy nazar muntazam o'z ustida ishlashi kerak. Ayollar muvaffaqiyatining siri ham shunda deb o'ylayman.

Kamtarlik va samimiyatni qadrlayman. Jamoa va xodimlar bilan bir bo'lib ishlashni afzal ko'raman. Harakatchan, shijoatli va fidoyilik bilan ishlaydigan xodimlarni vaqti-vaqti bilan rag'batlantirish, uning xizmatlarini e'tirof qilish ham ish samaradorligini oshishini ta'minlaydi. Chunki, ishga xursand bo'lib, yaxshi kayfiyatda kelgan xodim, kun bo'yi yangi tashabbus va g'oyalar haqida o'ylaydi. “Men doim kimda qanday taklif bor?” deb so'rayman.

Ombudsman sifatida ko'plab fuqarolar murojaatlarini eshitaman, aholi orasida hal etilishi kerak bo'lgan masalalar bilan to'qnashaman. Ishni esa masalalarga tizimli ravishda yechim izlashdan boshlayman. Muammo haqida hamma jar solishi mumkin, lekin unga yechim topishga hamma ham qodir bo'lmaydi. Jamiyatimizdagi katta muammolardan biri ham shu aslida.

Bugungi sana munosabati bilan barcha o'zbekistonlik, qolaversa, dunyo ayollarini chin yurakdan tabriklayman. Xonadonlaridan fayz, qut-baraka arimasin!

Chorshanba
8-mart, 2023-yil
№8 (1196)

Anora HAYDAROVA,
partiya Markaziy kengash
yetakchi mutaxassisi

Shu o'ringda deputat va senatorlarimiz, mahalla, nuroniy, xotin-qizlar va yoshlar faollariga, butun xalqimizga qarataytmochimam: eng bebaho oliy ne'mat – tinchligimiz va osoyishtaligimizning qadriga yetaylik, oilalarimiz, farzandlarimiz, kelgusi avlodlarimizning baxtu kamoli uchun bu ulug' boyliligni asrab-avaylaylik!

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga yo'llagan Murojaatnomasidan

MAHALLA
-NAZAR

8-MART AYOLGA

Baxt BERING,
SAODAT
BERING...

8-martni nishonlash shart(mi?) deganlarga

Inson tabiati qiziq. Ba'zan u muhim ishlari turib, mayda-chuyda narsalar bilan ovora bo'ladi, atrofidagilari bilan bahslashib, oltinga teng vaqtini behudaga sarflaydi. Bordiyu, munozarada yutqazib qo'ysa, qarshi tomonni ayblaydi, hatto uni dinsizga chiqarishi ham hech gap emas. Afsuski, keyingi paytlarda bunday murosasizliklarga ko'p uchrayapmiz.

Ayniqsa, 8-mart masalasida. "Har bahorda shu bo'lar takror" deganlariday, ushbu sana yaqinlashishi bilan "xotin-qizlar kunini alohida bayram sifatida nishonlasa bo'ladimi, yoki shartmasmi" qabilidagi muhokamalar ijtimoiy tarmoqlarda bosh mavzuga aylanadi. Tabiiyki, ming xil fikr, ming xil qarash... Aslida, hech o'ylab ko'rganmisiz, volidimiz yoki opasingillarimizning ko'ngillarini olish uchun biror sana belgilangan bo'lishi shartmi? Lekin muhtarama ayolni e'zozlash, unga hurmat ko'rsatish – dinimiz amri, Parvardigori olamning farmoni, Payg'ambarimiz (s.a.v.)ning sunnatlari ekan, nega endi xotin-qizlarning bir yilda bir bor alohida e'zoz, muhabbat va ehtiromga loyiq ko'rilishi muhokama qilinishi kerak?! Tarixning guvohlik berishicha, 8-mart birinchi marta 1908-yil Amerika Qo'shma Shtatlarida bayram qilingan. 1909-yildan 1913-yilgacha, fevral oyining oxirgi yakshanbasida nishonlangan. Dastlab, bayramning qaysi kuni nishonlanishi borasida ko'p chalkashliklar bo'lgan. 1911-yildan Xalqaro xotin-qizlar kuni Germaniya, Avstriya, Daniya va Shveysariyada 19-martda nishonlangan. Keyinchalik 12-may sanasida, 1914-yildan boshlab esa 8-mart bayram sifatida belgilangan. Bu kun Angola,

Gvineya, Kambodja, Xitoy, Kongo, Laos, Makedoniya, Nepal, Janubiy Koreya va Uganda davlatlarida dam olish kuni deb e'lon qilingan. Hozir bu bayram ko'pgina davlatlarda dam olish kuni va ayollar bayrami sifatida nishonlanadi. Darvoqe, bu sananing tarixi yana bir voqeaga borib taqaladi. Klara Setkin turmush o'rtog'i, rossiyalik emigrant Osip Setkin ta'sirida siyosatga qiziqib qoladi va ayollar haq-huquqlari himoyasi uchun kurashadigan xalqaro tashkilot tuzish tashabbusini ilgari suradi. Keyinchalik yana bir inqilobchi Klara Luksemburg uni qo'llab-quvvatlaydi. Klara Setkinning bunday inqilobiy faoliyati ta'qibga uchrab, u sobiq SSSRga kelib qolgan, 1933-yilda esa vafot etgan. Uning xoki Moskvada, Kreml devoriga qo'yilgani aytiladi. Ko'rinib turibdiki, sho'rolar davrida bu bayram kommunistik g'oya bayrog'ini dunyoda baland ko'tarishni, ya'ni dunyoda sho'rolar hukmronligini o'rnatishni nazarda tutardi. Xulosa qilish mumkinki, ayol huquqlarini himoya qilmoqchi bo'lgan Klara Setkin o'z tashabbusining keyinchalik sho'rolar quroliga aylanib ketishini hatto taxmin ham qilmagan bo'lsa kerak... Bugun bu boradagi qarashlar unchalik muhim emas. Muhimi, ayollar erki uchun kurashni u boshlab berganligi. Ayni shu

ayolning sa'y-harakati sabab Birlashgan Millatlar Tashkiloti tomonidan 1975-yil – Xalqaro ayollar yili deb e'lon qilingan va shu daqiqadan boshlab har yili 8-mart – Xalqaro ayollar kuni sifatida keng nishonlana boshlangan. BMT Bosh assambleyasi o'zining 1977-yildagi rezolyutsiyasi bilan barcha davlatlarga o'zlarining ana va odatlariga muvofiq istalgan sanani BMTning ayollar huquqlari uchun kurash va xalqaro tinchlik kuni deb e'lon qilishni taklif etgan. O'sha davrdan buyon har yili BMTda 8-mart kuni doirasida ayollar huquqlari uchun kurash va xalqaro tinchlik kuniga bag'ishlangan tadbirlar tashkil etiladi. Ammo bu harakat ayrimlar ta'kidlayotganidek, XIX asrning ikkinchi yarmida AQSHning Chikogo shahrida paydo bo'lganligi, unda fohishalar ko'chalarga haq-huquqlarini talab qilish chiqqanligi haqidagi ma'lumotlarning asosli manbasini yo'q. Bu xususida gap ketganda Yevropadagi kommunistik harakatni xalq ko'ziga yomon ko'rsatish orqali yo'qqa chiqarishga qaratilgan harakatlarning mantiqiy bo'lagi emasmi, degan bir savol tug'iladi? Shuningdek, bu masalaga oid asossiz ayblovlar yoki isbot talab etiladigan vajlar borligini ham unutmaslik lozim. Hayratlanarlisi, ushbu harakatlar AQSHdan Yevropaga osongina ko'chib o'tgan. Boz ustiga

Yevropadagi bu harakat ortida AQSHga ancha uzoq bo'lgan Rossiya inqilobchilarining turganligi haqidagi qarashlar ham kishini o'ylantirishi tabiiy. Chunki o'sha davrda AQSHda inqilobiy harakatlar emas, balki Janub-Shimol urushlari, mulkka egalik hislari ustuvorlik qilayotgan paytlar bo'lgani ham tarixiy manbalarda aks etgan. Shuningdek, quldorlikdan, ya'ni qora tanli qullardan voz kechish yoki kechmaslik urushning bosh sabablaridan biri bo'lgan. Nazarimizda bunday sharoitda ayollarning o'z haq-huquqlari uchun kurashi u qadar mantiqqa to'g'ri kelmaydi, nazarimizda. Mana shu tarixdan qisqachagina ko'chirma 8-martga bo'lgan munosabatimizni qayta ko'rib chiqishga undashi lozim. Eng muhimi, bosh g'oya ayollarning haq-huquqlarini ta'minlashga qaratilgan bu kabi tashabbuslarni qo'llab-quvvatlamalik mumkin emas, albatta. Chunki millatimizda xotin-qizlarga munosib ehtirom ko'rsatish har birimizning qon-qonimizga singib ketgan. O'ylaymizki, bayramning kelib chiqishi bilan bog'liq taxminlarning xolislikdan uzoqligi, ayrim ma'lumotlarning taxminlanganligi asoslanganligi 8-mart sanasini nishonlashimizga, xotin-qizlarning jamiyatdagi faol ishtirokini ta'minlashga qaratilgan g'oya va tashabbuslarga halal bermasligi kerak.

KITOB HECH QACHON O'Z O'RNINI YO'QOTMAYDIGAN BUYUK KUCH

O'zbekiston Respublikasi "Mahalla" xayriya jamoat fondi tomonidan "Har bir mahallaga kitob" loyihasi Jizzax viloyatida ham amalga oshirilmoqda. Kitobsevar xalqimizning azal-azaldan uylarida shaxsiy kutubxonasi bo'lgan. O'z davrining noyob asarlari xonadonlarning to'ridagi tokchalardan joy olgan. So'ngi 5-6 yilda yurtidoshlarimiz, ayniqsa, yoshlarda kitobga qiziqish, mutolaa madaniyatini yuksaltirish tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Davlatimiz rahbarining 2022-yil 20-dekabrda Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga yo'llagan murojaatnomasida ham har bir mahallada kutubxona tashkil etish kerakligi ta'kidlangan edi. Shu maqsadda O'zbekiston "Mahalla" xayriya jamoat fondi tomonidan "Har bir mahallaga kitob" loyihasi tashkil etildi. Loyiha doirasida fond tomonidan Jizzax viloyatidagi 206 ta mahalla fuqarolar yig'inlariga 50 nomdagi 10 mingdan ortiq nodir asarlar to'plami ajratilib, bu kitoblar karvoni Jizzaxga yetib keldi. – Kitoblar hech qachon o'z o'rnini yo'qotmaydigan buyuk kuch bo'lib, mahallalarga topshirilgan kitoblar har bir mahallaning mo'jazgina kutubxonasidan o'rin oladi, undan aholi keng foydalanadi, – deydi "Mahalla" xayriya jamoat fondi Jizzax viloyati boshqaruvi raisi Abdumajid Sattarov. – Zero, bu adabiyotlar bugun xalqning ma'naviyati yuksalishi uchun eng zarur manbadir. Viloyatdagi mahallalarga yetkazilgan kitoblar to'plami, har bir mahallada o'z kutubxonasini tashkil qilish, aholini kitobga bo'lgan qiziqishini oshirish, mahalla ahlining bo'sh vaqtini mazmunli o'tkazish va mahallalarning ma'naviy xazinasi yanada boyitishga xizmat qiladi. Jizzax shahriga yetib kelgan bu nodir asarlar "Mahalla" xayriya jamoat fondi viloyat boshqaruvi tomonidan mahallalarga topshirilmoqda.

A.QAYUMOV

HAMKORLIKNING YANGI BOSQICHI BOSHLANDI

Misr Arab Respublikasi O'zbekiston mustaqilligini nafaqat birinchilardan bo'lib tan olgan, balki yaqin hamkorlik o'rnatgan davlatlardan biridir. Bugun davlatlarimiz o'rtasidagi munosabatlar o'zaro ishonch tamoyillari asosida rivojlanib bormoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Misr Arab Respublikasiga rasmiy tashrifi ikki davlat hamkorligida yangi bosqichni boshlab berdi, deyish mumkin.

Shu o'rinda tashrif doirasida O'zbekiston-Misr aloqalarini rivojlantirish, jumladan, siyosiy, savdo-iqtisodiy, investitsiya, madaniyat va ta'lim sohalaridagi hamkorlikni kengaytirishga qaratilgan Qo'shma bayonot qabul qilinib, ikki tomonlama hujjatlar imzolandi. Ikki davlat ishbirolmonlari o'rtasida o'tkazilgan "Misr-O'zbekiston biznes forumi", ayniqsa, samarali bo'ldi. Unda tegishli vazirlik, idora va tarmoq birlashmalarining rahbarlari, ikki mamlakat ishbirolmon doiralarning 200 ga yaqin vakillari ishtirok etdi. Tadbir ishtirokchilari iqtisodiyotning ustuvor tarmoqlarida ikki tomonlama sarmoyaviy, savdo iqtisodiy hamkorlik hamda sanoat kooperatsiyasini rivojlantirish uchun katta salohiyat mavjud ekanligini ta'kidladilar. Forum ishtirokchilari ikki davlatning investitsiyaviy va tashqi savdo faoliyatini amalga oshirish uchun muayyan sohalarida yaratilgan shart-sharoitlar bilan yaqindan tanishdilar. Hamkorlikning umumiy manfaatlari va istiqbollari muhokama qilish hamda kelgusida birgalikda ro'yobga chiqarish maqsadida aniq loyihaviy takliflarni ko'rib chiqildi. Yakunda kimyo, energetika, tog'-kon sanoati, to'qimachilik, charm-

poyabzal va oziq-ovqat mahsulotlari mahsulotlari ishlab chiqarish, sanoat zonalarini rivojlantirish, infratuzilmani rivojlantirish, qurilish va farmatsevtika kabi sohalarida qo'shma loyihalarni amalga oshirish yuzasidan kelishuvlarga erishildi. Ma'lumki, dunyoda so'nggi yillarda nafaqat farmatsevtika, balki tibbiyot asbob-uskunalarini texnikalarini ishlab chiqarish ham tez rivojlanayotgan tarmoqlardan biriga aylandi. Mamlakatimizda dastlab 20 turda shunday mahsulot ishlab chiqarilgan bo'lsa, hozirga kelib ular soni yuzdan oshib ketdi. Biznes forumda O'zbekiston tibbiyot asbob-uskunalar ishlab chiqaruvchilar va yetkazib beruvchilar uyushmasi rahbari sifatida men ham ishtirok etdim. Chunki Misrda ham keyingi yillarda tibbiyot asbob-uskunalarini texnikalarini ishlab chiqarish rivojlanmoqda. Soha xodimlari bilan yuzma-yuz uchrashuvlar o'tkazib, avvalo bu borada tajriba almashdik, qo'shma korxonalar tashkil qilish orqali hamkorlikda yangi mahsulotlar ishlab chiqarishga kelishib oldik. Zero, bir-birimizning o'rganadigan jihatlarimiz ko'p ekan. Ta'kidlash lozim, biznes forum ikki mamlakat dambirkorlari aloqalarini yanada rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etishi, shubhasiz. Forum doirasida umumiy qiymati 1,6 milliard dollarlik 20 dan ziyod bitim va shartnomalarni amalga oshirish yuzasidan aniq kelishuvlarga erishilgani shundan darak beradi.

Otabek JIYANBAYEV,
partiyanning Toshkent
shahar Kengashi raisi,
O'zbekiston tibbiyot
asbob-uskunalar ishlab
chiqaruvchilar va
yetkazib beruvchilar
uyushmasi raisi

Jahon banki ma'lumotiga ko'ra, Misrning Yalpi ichki mahsulot hajmi 2021-yilda 404 mlrd. AQSH dollaridan oshgan. Qariyb 110 mln aholiga ega va bu borada arab davlatlari orasida yetakchi bo'lgan mamlakatning umumiy sanoati 25 foizi to'qimachilik hissasiga to'g'ri keladi. Meva va poliz ekinlari sharbati eksporti bo'yicha O'rta Yer dengizidagi beshta, zaytun yetishtirishda esa dunyodagi 10 ta yirik davlatdan biridir.

Misr eng yirik portlar va zamonaviy konteyner tashish tizimiga ham ega. Yevropani Sharq bilan bog'laydigan eng yirik tranzit yo'llari aynan Misrdan o'tadi. Afrika qit'asiga dengiz yo'li ham Misrdan boshlanadi. Bunda Qizil va O'rta yer dengizlarini birlashtiruvchi Nil va Suwaysh kanali muhim rol o'ynaydi. Shu o'rinda dunyo iqtisodiyotining drayveriga aylanayotgan sayyohlikda Misr katta muvaffaqiyatlarga erishmoqda. O'tgan yili ushbu mamlakatga 11 mln nafar sayyoh tashrif buyurgan va bu ko'rsatkich 2021-yildagiga qaraganda 40 foizga ko'p. Eng asosiy ko'rsatkich: 3 mln. dan ortiq odam shu sohada band va sayyohlik davlat g'aznasiga 30 mlrd AQSH dollari miqdorida foyda keltiradi. Bu YAIM 5,6 foiz deganidir. Al-Azhar universiteti musulmon olamining eng obro'li ta'lim dargohi hisoblanadi. Ko'rinib turibdiki, bugun dunyoga faol integratsiyalashayotgan har qanday davlat qulay geografik nuqtada joylashgan Misr bilan aloqalarni mustahkamlashdan manfaatdor. Jumladan, mamlakatimiz ham. O'zbekiston va Misr o'z mintaqalarida faol iqtisodiy savdo, investitsiyaviy va logistika muhitini yaratmoqda. Shu salohiyat birlashtirilsa, ko'plab yangi bozorlar paydo bo'ladi. Xususan, o'z eshiklarini dunyoga kengroq ochayotgan O'zbekistonning Afrika davlatlari bilan aloqalari ham kengayadi. Qayd etish joizki, yurtimizda ishlab chiqarilayotgan mahsulotlarni ushbu qit'aga eksport qilishda Misr asosiy darvoza vazifasini o'tayapti. "Misr - Afrikaning kaliti", degan ibora ham bejizga

aytilmagan. O'z navbatida, Misr sarmoyadorlari ham Markaziy Osiyo bozoriga chiqishda mintaqa markazida joylashgan O'zbekistondan ko'prik sifatida foydalanishmoqchi. Shu jihatdan, O'zbekiston rahbarining Misr yetakchi kompaniya rahbarlari bilan uchrashuvi samarali bo'ldi. Garchi o'zaro tovar ayirboshlash ko'rsatkichlari karrasiga oshib, qo'shma loyiha va korxonalar soni 6 barobar ko'paygan bo'lsa-da, uchrashuvda ishbirolmonlik va tadbirkorlikni kengaytirish, o'zaro investitsiyalarni faollashtirish, savdoni oshirish uchun kattaroq imkoniyatlar borligi ta'kidlandi. Ishbirolmon doiralarning birgalikdagi sa'y-harakatlari bilan o'tmishda gullab-yashnagan Buyuk Ipak yo'lidek mustahkam hamkorlik ko'priklarini qayta tiklashda muhim ahamiyat kasb etishi ko'rsatib o'tildi. Qayd etish lozim, Davlatimiz rahbarining Misrga tashriflari davomida Savdo-sanoat palatasining tashabbusi bilan mamlakatimizdagi 50 dan ortiq yetakchi kompaniyalar vakillari, jumladan, O'zbekiston eksportchilar uyushmasi a'zolari ham hamrohlik qildilar. O'zbekiston-Misr biznes forumi doirasida ikki davlat ishbirolmonlari ishtirokida B2B uchrashuvlari tashkil qilindi. Energetika, elektrotexnika, kimyo, tog'-kon, to'qimachilik, qishloq xo'jaligi, farmatsevtika, charm-poyabzal tarmoqlarida sanoat kooperatsiyasi uchun keng imkoniyatlar mavjudligi ta'kidlandi. Eng asosiy, qo'shma loyiha va kelishuvlarni amalga oshirishni tez fursatda boshlash bo'yicha takliflar bildirildi. Uchrashuvlar natijasida umumiy qiymati 1,6 mlrd dollarlik 20 dan ziyod bitim va shartnomalarni amalga oshirish yuzasidan aniq kelishuvlarga erishildi. Misrning yetakchi kompaniyalari vakillari o'z chiqishlarida Yangi O'zbekiston islohotlarini yuqori baholab, mamlakatdagi yangilanishlar, iqtisodiyotning liberallashuvi va qulay investitsiya muhiti yaratilgani Misr biznesining O'zbekiston bozorida faoliyatini kengaytirish uchun katta imkoniyatlar ochayotganini e'tirof etdilar. Davlatimiz rahbari Misr

sivilizatsiyasi milliy muzeyida misrliklarning boy tarixidan hikoya qiluvchi noyob eksponatlar bilan tanishar ekanlar, tarix va madaniyat buyuk merosga ega xalqlarimizni yaqinlashtirishning muhim vositasi ekanini ta'kidladilar. Ikki mamlakat muzeylari va tarixchilari o'rtasidagi hamkorlikni kengaytirish, umumiy merosimizni birgalikda o'rganish, o'zaro ko'rgazmalar, madaniyat kunlarini tashkil etish ham muhimligi qayd etildi. Prezidentimiz o'z davrining yetuk astronomi, matematigi va geografi bo'lgan, Bag'dod va Damashqda ilmiy tadqiqotlar o'tkazgan, 856-yildan esa Qohirada yashab, umrining so'ngigiga qadar Misrda ilm-fan bilan shug'ullangan vatandoshimiz Ahmad Farg'oniyni 2007-yilda Miqyosi Nil yaqinidagi xiyobonda o'rnatilgan haykalini ham ziyorat qildi. Ma'lumki, mutafakkir bobomiz 861-yili Nil daryosidagi Ravza orolida suv sathini o'lchaydigan inshoot barpo ettirgan. "Miqyos an-Nil" nomi bilan mashhur bu qurilma qishloq xo'jaligi va iqlimni baholashda juda muhim hisoblangan. Qariyb 1200 yil davomida ushbu inshootdan uzluksiz foydalanilgan. Bugungi kunda esa u turistik maskanga aylantirilgan. Oliy darajadagi muzokaralarda ham, tadbirkorlar uchrashuvlarida ham o'zaro o'xshashlik jihatlar ko'pligi ta'kidlandi. Jumladan, bugun ikki mamlakatda amalga oshirilayotgan keng ko'lami islohotlar - Yangi O'zbekiston strategiyasi va Misrning "Yangi Respublika" dasturi bir-biriga hamohang. Yangi ish o'rinlarini yaratish va kambag'allikni qisqartirish, aholini ijtimoiy himoya qilish va shaharlar infratuzilmasini rivojlantirish Misrda ham eng ustuvor vazifalar sifatida belgilangan. Ushbu omillar, ya'ni qarashlari, taraqqiyot yo'li, maqsad va vazifalari uyg'un bo'lgan ikki davlat aloqalarini rivojida yangi bosqichni boshlab berishi shubhasiz.

Yorqin MALIKOV,
xalq deputatini Olmazor
tuman Kengashi deputati,
O'zbekiston Eksportchilar
uyushmasi raisi

“Milliy tiklanish” demokratik partiyasi Qoraqalpog‘iston Respublikasi Kengashi vakillarining navbatdagi yig‘ilishida 2022-yilda amalga oshirilgan ishlar tahliliy-tanqidiy ko‘rib chiqildi. Ayni paytda partiyaning Qoraqalpog‘iston Jo‘qorg‘i Kengesida 11. xalq deputatlari tuman, shahar Kengashlarida esa 91, jami 102 nafar deputat faoliyat yuritmoqda.

QORAQALPOG‘ISTONDA DEPUTATLIK SO‘ROVI INSTITUTIDAN FOYDALANILMAYOTGAN TUMANLAR HAM BOR

Ta’kidlanganidek, saylovchilar bilan uchrashuvlar, aholining kam ta’minlangan, yordamga muhtoj qatlamlariga ko‘rsatilayotgan ijtimoiy-moddiy ko‘mak, deputatlik so‘rovlari yuzasidan olib borilgan ishlar chuqur tahlil etilsa, yetarlicha kamchiliklar mavjudligi ayon bo‘ladi.

– Deputatlik lavozim emas, katta mas’uliyat. Shunday ekan, saylovchilar ishonchini oqlash, partiyaning 2020 – 2024-yillarga mo‘ljallangan Saylovoldi dasturida belgilangan vazifalar ijrosini ta’minlash, olib borilayotgan islohotlarni yanada chuqurlashtirish, aholi muammolarini hal etishda sidqidildan harakat qilish lozim. AfSuksi, oramizda ana shu mas’uliyat va faollikni unutayotgan deputatlar ham bor, – deydi partiyaning Qoraqalpog‘iston

Respublikasi Kengashi raisi, Jo‘qorg‘i Kengedagi fraksiya rahbari Tajibay Romanov.

O‘tgan yili Jo‘qorg‘i Kengedagi partiya fraksiyasi a‘zolari tomonidan qonun va hukumat qarorlari ijrosini nazorat qilish yuzasidan 9 ta, fuqarolar murojaatlari asosida 192 ta, jami 201 ta deputatlik so‘rovlari yuborilgan. Sessiyaga 2 ta masala kiritilib, qaror qabul qilingan, mansabdor shaxslarning hisobotlari eshitilgan.

Shuningdek, xalq deputatlari tuman va shahar Kengashlaridagi partiya deputatlik guruhlar tomonidan mansabdorlarga 356 ta deputat so‘rovi yuborilgan. Sessiyalariga 44 ta, doimiy komissiyalar yig‘ilishlariga esa 64 ta masala kiritilib, 38 marotaba mansabdor shaxslarning hisoboti eshitilgan.

Deputatlik so‘rovlari jami 557 tani tashkil qilgan bo‘lsa, ularning 495 tasi ijobiy hal qilingan. 62 tasi yuzasidan esa huquqiy maslahatlar berilgan.

– “Uyma-uy” loyihasi asosida 80 dan ortiq kam ta’minlangan oilalarga kirib, yoshlarning muammolari o‘rganildi, 6 nafar yoshning bandligini ta’minlashga erishdim, – deydi Jo‘qorg‘i Kenges deputati Anjela Omirova. – Hisobot davrida aholi murojaatlarini hal qilish maqsadida tegishli tashkilotlarning mas’ul rahbarlariga 75 ta deputatlik so‘rovi yuborilgan bo‘lsa, shundan 74 foizi ijobiy yechim topdi. Qolgan 26 foizi o‘rganish jarayonida.

Yig‘ilishda o‘tgan yili xalq deputatlari tuman va shahar Kengashlari sessiyalariga Ellikqal’a, Bo‘zatov va Taxtakopir tuman Kengashlaridagi partiya

guruhlar tomonidan birorta masala kiritilmagani keskin tanqid qilindi. Bo‘zatov, Taxtakopir va Taxiatoş tuman Kengashlaridagi deputatlar tomonidan doimiy komissiyalarga masala kiritilmagan bo‘lsa, Beruniy, Amudaryo, Qonliko‘l, Bo‘zatov, Chimboy, Taxtakopir, Taxiatoş va Nukus tuman Kengashlaridagi deputatlarimiz tomonidan birorta mansabdor shaxsning hisobotlari eshitilmagan.

Deputatlik so‘rovi bo‘yicha ko‘rsatkichlar ham qoniqarli emas. Xususan, Qonliko‘l tuman Kengashiga saylangan deputatlarimiz tomonidan yil davomida bor-yo‘g‘i 1 ta deputat so‘rovi yuborilgan bo‘lsa, bu ko‘rsatkich Taxtakopir 3 ta, Ellikqal’a 6 ta, To‘rtkul 7 ta, Beruniy, Amudaryo, Bo‘zatov va Mo‘ynoq tumanlarida 8 tani

tashkil qilgan.

Yig‘ilishda Jo‘qorg‘i Kengedagi partiya fraksiyasining 2023-yilda belgilangan ish-rejasi ham ko‘rib chiqilib, qizg‘in muhokamalardan so‘ng tasdiqlandi. Unda O‘zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlis va xalqimizga yo‘llagan Murojaati, 2022 – 2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasini “Insonga e’tibor va sifatli ta’lim yili”da amalga oshirishga oid davlat dasturi hamda partiyaimizning 2020 – 2024-yillarga mo‘ljallangan Saylovoldi dasturida belgilangan chora-tadbirlardan kelib chiqib, bir qancha vazifalar belgilab olindi.

Mirzaxmet TAJIMURATOV,
partiyaing
Qoraqalpog‘iston Respublikasi
Kengashi bosh mutaxassisi

Tashabbus

WIKIPEDIYA – BU DUNYO SARI YO‘L, AMMO...

... internet masofa bilmaydi u insonlarni bir-birlari bilan bog‘lovchi vosita rolini ham bajarmoqda. U o‘z o‘rnida ilm-fan, madaniyat va barcha xalqlarning o‘zaro muloqot maydoniga ham aylanib ulgurdi.

O‘zbekiston Jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti Yoshlar ishlari agentligi bilan hamkorlikda “WikiStipendiya” loyihasi doirasida “Wikipedia” informatsion portalini o‘zbek tilidagi ma’lumotlar bilan boyitishda munosib hissa qo‘shib kelayotgan universitet talabalarini rag‘batlantirish va mazkur loyihaga soha mutaxassislarini jalb etgan holda talaba yoshlarni internetdagi Wikipediya o‘zbek tilidagi ma’lumot va manbalar bilan boyitishda o‘z tajribalarini ulashishlarini tashkil etishga qaratilgan tadbirida ana shunday fikrlar bildirdi.

– Ayni kungacha Wikipediya jami 1,5 mingdan ziyod talabalarimiz o‘z maqolalarini joyladilar. Wikipediya maqola joylagan eng faol talabalarining

maqolalari Wikipediya adminstatorlari tomonidan tekshirildi, – deydi Internet jurnalistika va mediamenagement fakulteti dekani Gulnora Zokirova.

– Wikipedia tashkilotchilari tomonidan tashkil etilgan [https:// fountain.toolforge.org/editathons/uzjoku](https://fountain.toolforge.org/editathons/uzjoku) baholash jadvali asosida eng ko‘p ma’lumotlar yuklagan talabalarimiz tanlovning universitet bosqichida g‘olib bo‘lib budjetdan tashqari ma’blag‘lar hisobidan taqdirlandilar.

– Wikipedia – ko‘p tili, erkin, onlayn ensiklopediyadir. U ko‘ngillilar jamoasi tomonidan ochiq hamkorlik hamda wigika tayanuvchi tahrir tizimi asosida yoziladi va yuritiladi. Ushbu loyiha 2001-yil 15-yanvarda mutaxassislariga mo‘ljallangan Nupediaga to‘ldiruvchi sifatida yaratilib, hozirda uni notijorat Wikimedia Foundation tashkiloti boshqaradi, – deydi universitet rektori, professor Sherzodxon Qudratxo‘ja.

– Bugunga kelib Wikipedia eng katta va eng ko‘p ko‘zdan

kechiriladigan ma’lumot manbasidir. Hozirda bu bepul ensiklopediyadan dunyoning 283 tilida yozilgan 59 milliondan ortiq maqolalar joy olgan. Wikipediyaning eng katta ingliz tili bo‘limida 6 627 226 ta maqola bor.

O‘zbek tilidagi wikipediya esa 221 672 ta maqola bor. Foydalanuvchilar soni – 92 339. Jami sahifalar soni munozara, turkum va hokazolar bilan qo‘shib hisoblaganda – 819 083 tani tashkil etyapti.

Shulardan kelib chiqib, universitetimiz talabalar tomonidan Wikipediya maqolalar sonini oshirishni maqsad qilib qo‘yidik. Natijada 5 mingta maqola joylashtirildi. Bu talabalarimizning avvalo, o‘zbek tilimizda ijod qilishlari, bu borada izlanishlari hamda rag‘bat olishlari uchun xizmat qildi.

– Men yoshlarimizda millatimiz tarixini yaxshilab o‘rganish holda Wikipediya joylashlarini so‘ragan bo‘lardim, – deydi O‘zbekiston Yoshlar ishlari agentligi rahbari Alisher

Sa’dullayev. – Tarixni bilish uchun avvalo tarixni yaxshilab o‘qish, dalillarga tayangan holda ma’lumotlarni joylash zarur. Masalan, “O‘zbek ishi” tarixi to‘g‘risida wikipediya ma’lumot qidirsam, tayinli bir ma’lumotni topa olmadim. Chunki bu haqdagi ma’lumot wikipediya joylashtirilmagan.

Kimki, Vatanini sevsam uni tarixini ham haqqoniy qilib ochib berishi va bu bilan faxrlanishi kerak. Bugun talabalar 5 mingta maqolani joylashtiribdi. Bu maqolalar sifatli va muhim manbalarni o‘z ichiga olgan degan umiddaman.

– Universitetimizda tanlov e’lon qilinganidan keyin wikipediya sport va tarix haqida maqolalar joylashni boshladim. Yakunda 52 ta maqola joylashtirib, 3 mln. so‘mlik pul mukofoti oldim. 1-o‘ringa munosib deb topilgan Shoxisalom Sharobiddinov esa 10 mln. so‘mlik mukofot bilan taqdirlandi, – deydi tanlovda 3-o‘rinni olgan universitet talabasi O‘rolboy Boltaboyev.

– Men wikipediya maqolalar

joylash jarayonida har kim har narsani emas, o‘z sohasidan kelib chiqib maqola joylasa maqsadga muvofiq bo‘lar ekan degan fikrga keldim. Men o‘zbek jurnalistikasi hamda xalqaro jurnalistika to‘g‘risida maqolalarni joyladim. Bu o‘z sohamni yanada chuqurroq o‘rganishim va maqola yozishga bo‘lgan ishtiyoqimni oshirdi, – deydi tanlov nominatsiyasi g‘olibi, talaba Diyorbek Sultonaliyev.

2011-yilning oxirida noma’lum sabablarga ko‘ra, O‘zbekiston hududida o‘zbek Wikipediya to‘siq qo‘yilgan edi. Bu o‘zbekcha Wikipediyaning rivojlanishini jiddiy oqqoqlantirdi. Bugungi kunda esa O‘zbekistonda foydalanuvchilar o‘zbekcha Wikipediya sahifalarini hech qanday muammolarisiz ochib oladilar.

Ishonchimiz komilki, ushbu tanlov yana minglab talabalarga rag‘bat beradi, yakunda esa Wikipediya o‘zbek tilidagi maqolalarning ko‘payishiga olib keladi.

Viloyat SHODIYEVA,
“Milliy tiklanish” muxbiri

“Pabji” kabi qon to'kish va urushni targ'ib qiluvchi o'yinlar ta'sirida ulg'aygan avloddan nima kutish mumkin? Bir-biriga achinish, hamdardlik, mehr-shafqat, marhamat, o'zaro do'stlik fazilatlarini uning fe'l-atvorida shakllanarmikin?

Chorshanba
8-mart, 2023-yil
№8 (1196)

FARZANDINGIZNI VIRTUAL OLAMDAN REAL OLAMGA QAYTARING!

Ayrim kasalliklarni vaqtida davolamasa tuzatib bo'lmaz asoratlarga olib kelganidek, farzand tarbiyasida ham kechikishga aslo haqli emasmiz. Ayniqsa, o'g'il bola tarbiyasida sustkashlikka yo'l qo'yib bo'lmastigini hayotning o'zi ko'p bor isbotlagan. Oddiygina bir misol, bugun farzandlarimiz tug'ilib, emaklay boshlashi bilan qo'llariga o'yinchoq o'rinda smartfonlar beraymiz. Shu o'rinda tabiiy savol tug'iladi: nega telefon degan matoh bolalarni ohangrabodek o'ziga tortyapti? Bugun ota-onalarning hammasi ham bolasi qanday o'yin o'ynayotganiga qiziqib ko'ryaptimi? Aksariyat bolalar hozirgi kunda «Pabji» changaliga tushib, o'yinning qiliga aylanib qolayotganini tushunishyaptimi?

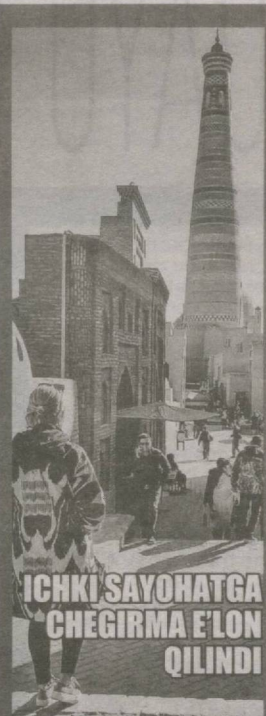
Bu noming o'chgur o'yin bolalarning hatto maktabdagi ta'lim-tarbiyasiga ham halal beraypti. Eng yomoni, bunday o'yinlar bugun sinfdoshlar orasida pullanayotgani, o'quvchilar bir-biridan katta miqdorda qarz bo'lib qolayotgani, buning ortidan hatto aytishga qo'rqadigan voqealar yuz berayotgani ham haqiqat. Biz, odatda, o'qituvchi bolamizni ursa yoki unga qattiqroq gapirsa, “oyog'ini qo'lga olib” maktabga chopamiz, ustozni obro'sizlantirish, kerak bo'lsa, uni ishdan haydatishga boramiz ham. Ammo ana shunday vaqtlarda farzandimiz ham xuddi biz kabi ustozini behurmat qilishi, hech kimdan hadiksiramay, menga hamma narsa mumkin qabilida nomaqbul yo'llarga kirib qolishini xayolga ham keltirmaymiz. Endi o'zingiz o'ylab ko'ring, ota-onaning o'zi loqayd bo'lsa, maktabdagi o'qituvchi qanday qilib bolani to'g'ri yo'lga boshlay oladi? Vaholanki, bunday vaziyatda ota-ona va o'qituvchi hamkorligi juda muhim. Imkoni bo'lsa, ta'lim jarayonida sustkashlikka yo'l qo'yayotgan, darislariga o'z vaqtida ulgurmayotgan, kech qolayotgan, o'yinchoq bolalar ro'yxatini shakllantirilib, ular ustidan nazoratni kuchaytirish zarur. Bu

- ✓ «PABJI» DOMIGA TUSHAYOTGAN BOLALAR
- ✓ OGOH BO'LING: KELAJAGIMIZGA VIRTUAL TAHID
- ✓ BOLALARINGIZ VIRTUAL DUSHMANDAN HIMOYALANGANMI?

muammo o'zimga ham tanish... Ya'ni, farzandim ham shu o'yinga qiziqadi, har kuni tunda uxlab qolishimni kutadi, sal hushyor bo'lmam, telefonimni olib, albatta, «Pabji»ga yopiriladi. Kuni kecha o'g'lim o'zi tilidan tutildi: «Oyi, Abdulloh degan sinfdoshim «Pabji»ga pul tikib, yutqazib qo'yibdi, mendan qarz so'radi, men esa o'z muammomni o'zing hal qil deb pul bermadim», dedi. Shundan ham tushundim-ki, balog'at ostonasida turgan farzandlarimiz, asosan o'g'il bolalar «Pabji»lar tufayli qimorbozlardek qargza botishyapti. Maktab davridanoq, bu taxlit noto'g'ri yo'lga kirib qolgan boladan qanday qilib buyuk kelajakni kutish mumkin?.. Bir tasavvur qilib ko'ring-a, bola do'stlaridan olgan qarzini qanday qilib uzadi? Buning ortidan mayda o'g'irlik, bezorilik va boshqa jinoyatlar kelib chiqmasligiga kim kafolat beradi? Shu o'rinda mazkur onlayn o'yinning kelib chiqishi, mazmun-mohiyati va qoidalariga to'xtalib o'tsak. «Pabji» o'yiniga Internetdagi Vikipediya quyidagicha ta'rif berilgan: “Bluhole” Koreya kompaniyasining “PUBG

Corporation” studiyasi tomonidan ishlab chiqilgan. Pabji o'yinining o'zagi qirolik janggi, ya'ni, unda 100 tagacha ishtirokchidan o'ziga qurol-aslaha tanlash va bir-birini o'ldirish talab qilinadi. Shuningdek, “jangchilar” uchun ajratilgan xavfsiz hudud borgan sari qisqarib, o'z-o'zidan yutish imkoniyati kamayib boraveradi”. Biz bu masala yuzasidan O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi a'lochisi ko'krak nishoni sohibi, jurnalist Muborak Oxunovning fikrlari bilan qiziqdik: – “Pabji” kabi qon to'kish va urushni targ'ib qiluvchi o'yinlar ta'sirida ulg'aygan avloddan nima kutish mumkin? Bir-biriga achinish, hamdardlik, mehr-shafqat, marhamat, o'zaro do'stlik fazilatlarini uning fe'l-atvorida shakllanarmikin? Afsuski, shaxsan mening bunga shubham bor! Yana bir masala: nega ota-onalar o'z farzandlarining qo'lga qimmatbaho smartfonlarni olib berishyapti? To'g'ri, telefon bola bilan doimiy aloqada bo'lib turish, uning manzilini bilish uchun qulay vosita. Lekin bu vazifalarni murakkab funksiyalarga ega bo'lmagan oddiy qo'l telefonlari ham bajara oladi-ku! Menimcha, bolalarimizni virtual olamga emas, real hayotga, ilm-u hunarga, kitob, gazeta, jurnallarga oshno qilsak, ko'proq yutamiz. Mazkur o'yinning bolalar ongiga salbiy ta'siri hisobga olinib, Hindiston, Pokiston, Afg'oniston hamda Nepal mamlakatlari hududida taqiqlandi. Bu esa ushbu masalaning naqadar jiddiy ekanidan dalolatdir.

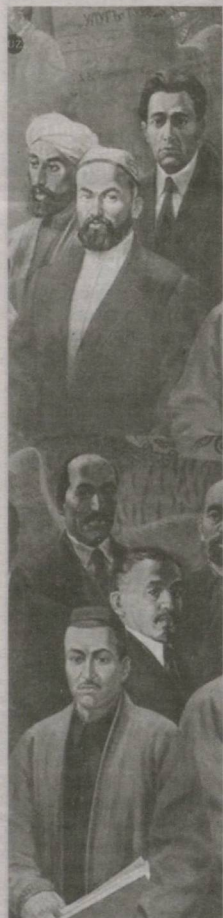
**ICHKI SAYOHATGA
CHEGIRMA E'LOH
QILINDI**

Madaniyat va turizm vazirligi tomonidan Navro'z bayrami munosabati bilan 2023-yil 19 – 23-mart kunlari hamyurtlarimiz dam olish kunlarini maroqli o'tkazishlari uchun, ularni ichki turizm yo'nalishlarida sayohatga jalb qilish maqsadida respublika bo'yab chegirma joriy qilindi. Xususan, “Uzbekistan Airways” AJ mamlakatimiz aholisi uchun 18 – 22-mart kunlari yurtimiz bo'yab amalga oshiriladigan mahalliy havo qatnovida tejamkor va biznes toifasi tarifiga 21 foiz chegirma e'lon qildi. Arzon chiptalarni www.uzairways.com sayti “UzAirways” mobil ilovasi, “Uzbekistan Airways Sales” filiali orqali yoki aviakompaniya agentliklaridan xarid qilish mumkin. Shuningdek, Madaniy meros agentligi tomonidan bayram kunlarida agentlik tizimidagi davlat muzey hamda direksiyalari kirish chiptasiga 10 foiz chegirma taqdim etilyapti. “Vaqq” xayriya jamoat fondiga qarashli va pulli kirish chiptasi joriy qilingan madaniy meros obyektlari – ziyoratgoh va qadamjolarida 18 – 22-mart kunlari yurtimiz fuqarolari uchun kirish chiptasi narxidan kattalar uchun 20 foiz, yoshlar uchun 50 foiz chegiriladi.

Nafisa RUSTAMOVA,
muxbir

QAYU MILLATDA MAKTAB O'LMASA,

Turkiston istiqbolini o'ylovchi taraqqiyparvar kuchlar xalqning deyarli barcha tabaqalarida mavjud bo'lgan. Ziyolilar dastlab chorizmga qarshi kurashni xalqni asriy qoloqlikdan uyg'otish, siyosiy-ma'rifiy jahadan boshlashga qaror qildilar. Jadidchilik harakati ana shunday tarixiy bir sharoitda shakllana boshladi. Ular orasidan yetuk olimlar, madaniyat arboblari yetishib chiqib, yurtni obod va Vatanni mustaqil ko'rishni orzu qildilar va shu yo'lda fidoyilarcha kurashdilar.

Yangi usul maktablari tarmog'ini kengaytirish, qobiliyatli yoshlarni chet elga o'qishga yuborish, turli ma'rifiy jamiyatlar va teatr truppalari tuzish, gazeta va jurnallar chop qilish harakatiga bosh bo'lishdi.

Farg'ona vodiysida Ibrat, Ashurali Zohiriy, Obidjon Mahmudov, Hamza Hakimzoda, Cho'pon, Ibodiy singari ma'rifatparvarlar bu harakatning asoschilari sifatida e'tirof etiladi.

Vodiyda jadidchilik harakati o'ziga xos jihatlari bilan ajralib turgan. Ayniqsa, maktablar va o'quvchilar soni ko'pligi, ilk bosmaxona Farg'onada ochilishi, siyosiy maqsadlar rang-barangligi jadidchilik harakati chuqur mahalliy idizlarga ega bo'lganidan dalolat beradi. "Sadoi Farg'ona", "Sadoi Turkiston" gazetalari mahalliy xalq milliy-siyosiy ongi rivojlanishida muhim o'rin tutishi Farg'ona jadidchilik harakatining o'ziga xos jihatlari namoyon etadi.

Keyingi yillarda yaqin o'tmish asarlarini bugungi kunda shakllangan tahlil tamoyillari asosida baholash borasida talay xayrli ishlar amalga oshirilmoqda.

Prezidentimizning "Biz diniy jaholatga, zararli oqimlarga qarshi ma'rifat bilan kurashish kerakligi haqida ko'p gapiramiz. Bu to'g'ri, albatta. Lekin ma'rifat, ma'rifiy bilimlar qayerda – avvalo, otabobolarimiz bizga qoldirib ketgan mo'tabar kitoblarda emasmi?", degan so'zlari XIX asr oxiri va XX asr boshlarida Turkistonda millat bolalari uchun maktablar ochib, ta'lim-tarbiya tizimida mutlaqo yangi yo'nalish targ'ibotchisi bo'lgan Hamza Hakimzoda Niyoziy shaxsiga ham taalluqlidir.

Shoirning hayoti va ijodiy merosi kommunistik mafkura sharoitida xolis va to'laonli tadqiq etilmaganidek, mustaqillik davrida ham jiddiy qayta o'rganilgan emas. Shu boisdan ham shoirning qo'lyozmalarini qiyosiy o'rganish va uning asarlarini tarix va adabiyotshunoslikda erishilgan bugungi kun yutuqlari asosida qayta tadqiq qilish zarurati mavjud. Shoir teatr, dramaturgiya rivoji va ilg'or ma'rifiy-huquqiy fikrlar rivojlanishi tarixida muhim o'rin tutgan shaxslardan biridir. Chunki u ma'rifatparvar va demokratlarning siyosiy g'oyalari rivojlantirib, o'zining turli janrdagi asarlarida mahalliy aholining ongiga siyosiy g'oyalarni olib kirishga, targ'ib qilishga va ularning rivojlanishiga katta hissa qo'shdi. U murakkab, biroq mazmundor hayot yo'lini bosib o'tdi.

Yosh Hamza adabiyotga havas qo'yar ekan, avvalo, Lutfiy, Alisher Navoiy, Fuzuliy kabi klassik shoirlar, ayniqsa, Muqimiy va Furqat asarlaridan bahramand bo'ldi, ularga ergashib she'rlar yozdi. Hamzaning shaxsiy arxivida 1905-1914-yillar mobaynida "Nihon" taxallusi bilan yozgan 214 ta g'azal va muxammas ro'yxati bor. Shulardan 4 tasi 1905-yilda bitilgani aytilgan. Shoirning 1948-yilda topilgan "Devon"i buni

tasdiqlaydi. Hamza 10-11 yoshida she'r yoza boshlagan, 25 yoshida "Devoni Nihoniy" to'plami nashr qilindi. Devonga uning 15 yil ichida yozgan 177 ta she'ri kiritilgan. Ulardan 150 tasi g'azal, qolganlari turli janrlarga oid. Devondagi 165 ta g'azal o'zbek tilida, 10 tasi tojik tilida, 2 ta she'r esa o'zbekcha va ruscha so'zlar aralashtirib yozilgan. Shakl va mazmundagi bunday yangilanishlar, shubhasiz, shoirning chindan ham XX asr o'zbek ma'rifatparvarlik taraqqiyotiga katta hissa qo'shganini ko'rsatadi.

Xalq ommasini ma'rifatli qilish Hamza faoliyatida asosiy o'rin tutadi. U ehtiyojmandlarni bolalar o'quv qo'llanmalari, ovqat va kiyim-kechak bilan ta'minlash maqsadida "Jamiyati xayriya" tashkil qildi. Bu maktabning dovrug'i Qo'qon shahridan tashqariga ham tarqala boshladi. Mahalliy ma'murlar bundan hayiqib, 1913-yilda maktab va jamiyatni yopadilar. Ammo ma'rifatparvar ijodkor to'xtab qolmadi. U 1914-yil 8-dekabrda Qo'qondagi Muhammad Sharif mahallasida Miraziz ellikboshi o'g'lining bog'ida "Dorul aytom" (Yetimlar uyi) ochadi. U bunday deb yozgan edi: "Biz yo'qsillarning bolalarini va yetimlarni o'qitishni xohlaymiz, ularning miyalarini foydali ish bilan mashg'ul qilmoqchimiz, shuning uchun ham o'zimizning "Dorul aytom"imizni ochdik. Bu maktabda o'qitish tekin bo'lishi bilan birga bolalarga daftarlari, yozuv ashyolari va kitoblari ham tekin beriladi".

U o'z maktabi uchun "Yengil adabiyot", "O'qish kitobi", "Qiroat kitobi" kabi darsliklar yaratdi. Bu darsliklarda har bir dars so'zlarining kelib chiqishini izohlashdan boshlanadi, so'ngra bu tushunchaning falsafiy mazmuni beriladi. Mustamlakachi ma'muriyat mahalliy xalq ta'limi rivojlanishiga aslo toqat qila olmas edi. Shu sabab turli yo'llar bilan to'sqinlik qilar edilar. Buni anglagan Hamza ta'limning tushunarli va ko'rgazmaliligi singari aniq ta'lim-tarbiya qoidalarini qattiq turib himoya qildi. Bunga quyidagi misolni keltirish mumkin. Maktabda geometriya darslaridan birida ko'rgazmali qurol yo'q edi. Natijada dars unchalik ishonchli chiqmagan. Hamza zarur ko'rgazmali qurollarning eskizlarini yasab, Shohimardondagi duradgor ustaga tayyorlashga buyurtma qildi. So'ngra asboblardan foydalana boshladi. Shunday qilishni boshqa o'qituvchilarga ham maslahat berdi.

Mashhur ma'rifatparvar Munavvarqori Abdurashidxonov Hamza asarlari nashriga oid maktubida bunday yozadi: "Yengil adabiyot"ingizga keloncha namunalaridan ma'lum o'ldig'ina ko'ra vazn jihatidan shogirdlar uchun ko'p yaxshi tartib etilgan ko'rinadur. Faqat til, ma'no va mazmun jihatidan bir oz soddaroq o'lsa edi, daho muvofiqroq o'lurdi".

Shoir 1914-1915-yillarda yozilgan "O'qil", "Ilm ista", "Olim bo'laylik", "Kitob", "Qalam",

BESHAK XAROB O'LGAY...

"Maktab", "Hikoya", "To'g'riso'z bola", "Toshbaqa bilan Chayon", "Qimorning boshi", "Bolaning yomon bo'lmog'iga sabab bo'lgan onaning jazosi" kabi ijod namunalari ilm-ma'rifat, ahloq-odob, to'g'rilik, halollik, chin do'stlikni targ'ib qildi. Shoir o'z davrida sodir bo'layotgan voqea va hodisalarni sinchiklab kuzatib bordi. "Sadoi Turkiston", "Sadoi Farg'ona", "Ulug' Turkiston" gazetalarida, "Al-Isloh" jurnalida publitsistik maqolalarini muntazam bosilib turgan edi. Uning maqolalarida mahalliy xalqning ijtimoiy, ma'naviy va ruhiy hayoti manzaralari nihoyatda yorqin tasvirlangan. Jumladan, "Bid'atmi? majusiyatmi?" nomli maqolasida diniy bid'atlar qatori qimorbozlik, ichkilikka mukkasidan ketish holatlarini tanqid qilib, islom dinining sofligi va taraqqiyoti ilm-ma'rifat bilan bog'liqligini ochib bergan. "Maktabi dor ul-aytom" maqolasida esa Qo'qon shahridagi Bekbachcha mahallasida ta'asis etilgan yangi tipdagi maktabning ahamiyatini qalamga olgan.

Hamza o'z davrining ilg'or ma'rifatparvar jadidlari bilan yaqin aloqa o'rnatgan, ular bilan hamkorlik qilgan. Ijodida Mahmudxo'ja Behbudiyning ma'rifatparvarlik yo'lidagi harakatlariga alohida hurmat bilan qaradi. Toshkentda Turkiston jadidchilik harakatining rahbari Munavvarqori Abdurashidxonov va uning atrofidagi shogirdlari, usuli-jadid muallimlari aka-uka Shokirjon va Sobirjon Rahimiylar bilan yaqin aloqa o'rnatdi. Hamza ijodiga jadidchilik g'oyalari kirib kelishi, yuqorida aytilganidek, Munavvarqorining muborak ismi bilan bog'liq. Bu haqda so'zni davom ettirishdan avval bir faktni qayta muhohada etish lozim ko'rinadi.

G a p s h u n d a k i, hamzashunoslar "Milliy ashulalar"ning nashr etilishi haqida so'zlab, uning 1915-yilda tuzilgani va o'sha yilning sentyabr – oktyabr oylarida Qo'qonda toshbosmada chop etilgani haqida ma'lumot berib kelganlar. Ammo Munavvarqorining Hamza arxivida saqlanib qolgan xatlaridan majmuaning nashr etilish tarixiga doir yangi ma'lumot yuzaga chiqadi.

Munavvarqorining 1916-yil 1-yanvar sanali xatidan ma'lum bo'lishicha, Hamza unga "Feruzaxonim" asari, "Yengil adabiyot" risolasi va bir she'riy kitobini yuborib, ustozning shu asarlar haqidagi fikrini bilmoqchi va, iloji bo'lsa, "Turkiston" kutubxonasi yordamida chop ettirmoqchi bo'lgan. Aftidan Hamza Munavvarqoriga zikr etilgan asarlari bilan birga "Milliy ashulalar"ni ham yuborgan. Ustozning 1916-yil 17-fevralda

bitilgan xati bu haqda ma'lumot beribgina qolmay, "Milliy ashulalar"ning Qo'qonda Hamza tomonidan chop etilgani xususidagi fikrga ham aniqlik kiritadi. Xatda: "Birodari azizim! Maktablaringiza vaqtida javob yoza olmaganingim xususida afvingizni istirhomi qilurman. Kitoblaringizni ko'rdim. "Milliy ashulalar"ingizni o'z ismingizdan tab' etirdim. Yaxshi qag'ozda 12 bet bo'lib, ming donasi 28 so'mlarga tushdi. Hozirda taxlovchida. Bahosini 6 tiyin, pochta ila 8 tiyin qo'ydim. Hammasi bo'lib 895 nusxa kitob bo'lsa kerak. Qag'oz va boshqa masoriflari shirkat ("Turkiston" shirkati nazarda tutilmoqda) tarafidan tutuldi. Emdilikda shirkatga xizmat haqi uchun necha nusxa marhamat qilsangiz, maal tashakkur, ortib qolg'onini o'zingizga yuborurimiz. Faqat 28 so'mni kutubxonaga tezroq perved qiluvingiz rijo o'linur. Avvalgi she'r kitobingiz qag'oz qahatligi sababli bosilmay turubdur... "Milliy ashulalar"ingiz oz va kichkina bo'lg'on sababli bosturildi. Boshqa asarlaringiz to'g'risida insho'ollo bilzot ko'rushub so'ylashurimiz", deya bayon etilgan. Abdurashidxonovning bu va boshqa xatlariga asoslangan

kishilar ekanini, ular bolalarga hech narsa o'rgata olmasligini tushunar va shuning uchun ularni ayovsiz fosh qilardi", degan ma'lumotni uchratamiz.

Maqolada shoirning ijodiy faoliyati sun'iy ravishda soxtalashtirilganini ko'rishimiz mumkin. Chunonchi, 1914-yilda "Sadoyi Farg'ona" gazetasida jadid maktablarida ishlash uchun 2 o'qituvchi kerakligi haqida mana bunday e'lon bosiladi: "Namoz o'qiydigan, ichkilik ichmaydigan, ayshishratdan yiroq ikki muallim kerak... yaxshi vazifa berilur. Adres idorada". Ushbu ma'lumotlar Hamzaning jadid ma'rifatparvarlaridan biri bo'lgani, uning pedagogik didi va ma'naviyati naqadar nozikligidan dalolat beradi.

O'zbek jadid dramalari haqida so'z yuritish uning mualliflari yoki o'sha davr tushunchasi bilan aytganda, musannif yoki muharrirlari xususida hamda sahnalashtirilishi, chop etilishidan qat'i nazar, yaratilgan pyesalarning miqdor-salmog'i xususidagi ayrim tafsilotlarni taqozo etadi. Chunki avval aytganimizdek, bu davr dramaturgiyasiga bepisand qarash yoki sovet davrida olqishlab, keyin faqat Hamza ijodini ajratib olib, qolganidan

MUNAVVARQORINING 1916-YIL 1-YANVAR SANALI XATIDAN MA'LUM BO'LISHICHA,

HAMZA UNGA "FERUZAXONIM" ASARI, "YENGIL ADABIYOT" RISOLASI VA BIR SHE'RIY KITOBINI YUBORIB, USTOZNING SHU ASARLAR HAQIDAGI FIKRINI BILMOQCHI VA, ILJOI BO'LSA, "TURKISTON" KUTUBXONASI YORDAMIDA CHOP ETTIRMOQCHI BO'LGAN.

holda shuni qayd etish lozimki, Hamza Toshkentdan ketganidan keyin ham pir deb e'tirof etgan siymo bilan muntazam aloqada bo'lib, unga yozgan asarlarini yuborgan va uning fikrini olib turgan. U Munavvarqori ixtiyorida "Turkiston" kutubxonasi nashr imkoniyatlaridan foydalanish niyatida bo'lgan. Hamza "Feruzaxonim", "Yengil adabiyot" va "Milliy ashulalar"ni ustozdan olgan "milliy saboqlar"ning amaliy samarasi sifatida, go'yo ijodiy hisobot tarzida unga yuborgan. Ammo sovet davrida Hamza kabi jadidlar faoliyati xususidagi ma'lumotlar soxtalashtirilib, bu borada ko'plab maqolalar chop etilgan. Masalan, S. Rajabovning "Hakimzoda Niyoziyning pedagogik merosi" maqolasida "Hamza Hakimzoda eski va jadid maktablari muallimlari ko'pchiligi o'z tilidan boshqa tilni bilmas, chalasavod, madaniyatsiz, ba'zan axloqsiz

ko'z yumish yoki e'tiborsiz qoldirish adabiyotshunoslik va teatrshunoslikning katta kamchiligidir.

H.H.Niyoziyning ijodiy faoliyatining ikkinchi bosqichi 1918-yildan boshlandi. Shoirning 1917-yil oktabr to'ntarishigacha bo'lgan ijodidagi asosiy g'oya ma'rifatparvarlikdir, u bu davrda jadid adabiyotining yirik namoyandasi sifatida badiiy ijodning hamma imkoniyatlaridan, adabiyot va janrlaridan foydalandi. Barcha jadid mutafakkirlari singari u ham 1917-yil fevral voqealaridan so'ng hammasi tugadi, Turkiston xalqlari mustamlaka qulligidan czod bo'ldi, deb o'yladi. "Sho'roi Islomiya" jamiyatining dastlabki faol a'zolaridan biri bo'ldi. U ushbu jamiyat bilan iliq munosabati, qolaversa, Turkiston Muxtoriyati hukumati faoliyatida asosiy o'rin tutgan Obidjon Mahmudov, Saidnosir Mirjalilovlar bilan yaqin aloqada bo'lgani shaxsiy arxiv

”

Hamzaning shaxsiy arxivida 1905–1914-yillar mobaynida "Nihon" taxallusi bilan yozgan 214 ta g'azal va muxammas ro'yxati bor. Shulardan 4 tasi 1905-yildabitilgani aytilgan. Shoirning 1948-yilda topilgan "Devon"i buni tasdiqlaydi.

Shohimardonga yuboradi. Ammo u yerda shoir qattiq qarshilikka uchradi. Sovet hukumati bo'lgan voqealarni bilsa-da, amalda shoirni qo'llab-quvvatlamadi. Hamza o'zining ijodida o'zbek xotin-qizlarining huquqiy tengligi va ularning ilmi bo'lishiga alohida e'tibor qaratgan. Ayollarni ozodlikka chiqarishni jadidlar ham hohlagan, lekin ular bu ishda sovetlar qo'llayotgan usullardan norozi edi. Garchi Hamza "Hujum" harakatining eng shijoatli tarafdori bo'lsa-da, matbuotda unga qarshi chiqishi kuzatilmagan. 1927-yillar "O'zbek xotini tilidan", "O'zbek xotin-qizlariga", "Ozod xotin-qizlar qo'shig'i", "Bu kun – 8 mart", "Xotin qizlar ovozi", 1928-yilda esa "Hujum", "Muborak", "Uzilgan chechaklar", "Tursunoy marsiyasi" kabi she'rlar yozdi. Ularning barchasi ayollarni ma'rifatga chorlovchi g'oyalar bilan sug'orilgan edi.

1927-yil iyul oydi Hamza Qo'qon temir yo'l ishchilar klubida havaskorlar to'ldasini tuzdi va rejissyorlik qildi. Shoirning Qo'qon yoshlari orasida ta'siri kuchli bo'lgan. U qanday yangi she'r yozgan va kuy yaratgan bo'lsa, maktablardagi adabiyot va san'at to'garaklarida yod olinar va shaharga yoyilar edi. Muhim ijtimoiy, siyosiy masalalar borasidagi hur fikrlari "Yig'la, Turkiston", "Jonlarning janoni Vatan", "Dardiga darmon istamas" she'rlarida, "Loshmon fojiasi", "Muxtoriyat yoki avtonomiya", "Burungi qozilar", "El quzg'unlari", "Jahon sarmoyasining oxirgi kunlari" kabi asarlarida o'z ifodasini topgan. Millatning ziyoli farzandlari joniga xatar solgan murakkab va ziddiyatli davrlarda Hamza ijodida murosaga moyillik, komfirqa mafkurasi ta'siriga yon berishi sezilib turadi.

Xulosa qilib aytganda, Hamza Hakimzoda Niyoziy xalqini, shuningdek, yosh avlodni o'qitish, ma'rifatli qilish, tarbiyalash ishiga o'zining butun iqtidorini, umrini bag'ishladi. Lirik shoir, demokrat-ma'rifatparvar kuychi sifatida ijod qildi. Afsuski, u yaratgan ijod namunalardan bir qo'llanma kitob, bir roman, to'rt dramatik asar matni yoqi ulardan biror qism shu vaqtgacha topilgan emas. Demak, Turkiston xalqlari tarixida chuqur iz qoldirgan ulkan ijtimoiy-siyosiy harakat – jadidchilik yangidan, xolisona o'rganilishi lozim bo'lgan tarixiy jarayonlar jumlasidandir.

Shavkatjon XONQULOV,
Farg'ona politexnika instituti katta o'qituvchisi, tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
«Yangi O'zbekiston» gazetasining 44-sonidan olindi.

Lulfiya

BAHOR KELDI SENI SO'ROQLAB...

Salqin saharlarda, bodom gulida,
Binafsha labida, yerlarda bahor.
Qushlarning parvozi, yellarning nozi,
Baxmal vodiylarda, qirlarda bahor...

Qancha sevar eding, bag'rim, bahorni,
O'rik gullarining eding maftuni.
Har uyg'ongan kurtak hayot bergan kabi
Ko'zlaringga surtib o'parding uni.

Mana, qimmatligin, yana bahor kelib,
Seni izlab yurdi, kezdi sarsari.
Qishning yoqasidan tutib so'radi seni,
Ul ham yosh to'kdi-yu, chekindi nari.

Seni izlar ekan, bo'lib shabboda,
Sen yurgan bog'larni qidirib chiqdi.
Yozib ko'rsatay deb husn-ko'rkini,
Yashil yaproqlarni qidirib chiqdi.

Topmay, sabri tugab bo'ron bo'ldi-yu,
Jarliklarga olib ketdi boshini.
Farhod tog'laridan daraging izlab,
Soylarga qulatdi tog'ning toshini.

Qirlarga ilk chiqqan qo'ychivonlardan
Qayda shoir, deya ayladi so'roq.
Barida sukunat, ma'yuslik ko'rib,
Horib-charchab keldi, toqatlari toq...

So'ngra jilo bo'lib kirdi yotog'imga,
Hulkar va Omonning o'pdi yuzidan.
Singib yosh kuydirgan za'far yonog'imga
Sekin xabar berdi menga o'zidan.

Lekin yotog'imga seni topolmay,
Bir nuqtada goldi uzoq tikilib.
Yana yel bo'ldi-yu, kezib sarsari,
Mendan so'ray ketdi qalbimni tilib:

«Qani men kelganda kulib qarshilab,
Qo'shig'i mavlanib bir daryo oqqan?
«Baxtim bormi deya, yakkash so'roqlab»
Meni she'rga o'rab, suqlanib boqqan?

O'rik gullariga tonmaydi nega,
Elda hilpiratib jingala sochin?
Nega men keltirgan sho'x nashidaga
Peshvoz chiqmaydi u yozib qulochin?

Qanday ishqqa to'lib boqardi tongga,
Kamol topitirardi keng xayolimni,
Uning rangdor, jozib qo'shig'ida,
Mudom ko'rar edim o'z jamolimni.

Qani o'sha kuychi, xayolchan yigiti?
Nechun ko'zingda yosh, turib qolding lol.
Nechun qora libos, sochlaringda oq,
Nechun bu ko'klamda sen parishonhol?»

Qanday javob aytay, loldir tillarim,
Baridan tutdim-u, keldim qoshingga.
U ham g'aming bilan kezdi aftoda,
Boqib turolmayin qabring toshiga.

Alamda tutoqib daraxtga ko'chdi,
Kurtakni uyg'otib so'yladi g'amnok.
Sening yoding bilan yelib beqaror,
Gullar g'unchasini etdi chok-chok.

Gulu rayhonlarning taraldi atri,
Samoni qopladi mayin bir qo'shiq.
Bu qo'shiq naqadar oshmo, yaqin,
Naqadar hayotbaxsh, otashga to'liq.

Bahorga burkangan sen sevgan elda,
Ovozning yangradi jo'shqin, zabardast.
O'lmagan ekansan, jonim, sen hayot,
Men ham hali sensiz olmadim nafas.

Hijroning qalbidam, sozning qo'limda,
Hayotni kuylayman, chekinar alam.
Tunlar tushimdasan, kunduz yodimda,
Men hayot ekanman, hayotsan sen ham!

Enaxon Piddigora

AYOL KETIB BORAR...

Ayol ketib borar yonib, guvillab,
Ko'nglida tiriklik qo'ng'iroqlari.
Shamollari poyiga yig'lar bosh urib,
Sochib yuboradi gul yaproqlarni.
Ketib borar ayol... ko'ngliga ishqmas,
Tikib tiriklikning bayroqlarini.
Qulog'i kar dunyo hayhot eshitmas,
Selday toshgan faryod, ingroqlarini.
Ayol ketib borar... tunday yoyilgan
Baxtsizlikday qaro sochlarin g'ami.
Ko'ngil mehrobiga yoqib qo'yilgan,
Qirg bitta jonining qirg bitta shami.
Ketib borar ayol... yolg'izlik aro
Sirpanchiq yo'llari, qirovli, muzli.
Onhazratning ummatlari, xeshlari,
Hazrati erkaklar, eshitvapsizmi?
Bu ketishi go'yo ko'chkilar kabi,
Qurbon qushday to'zg'ir dil rishtalari.
Muhabbatdan ketar, ko'ngildan ketar
Xudoning yerdagi farishtalari.
Ketib borar ayol yonib guvillab.

Halima
Xudoyberdiyeva

MUQADDAS AYOL

Oshiqlaring poyingga gul otib ham bo'ldi,
Xilvatlarda labingdan bol totib ham bo'ldi,
Va bu haqda kimlargadir sotib ham bo'ldi,
Sen baribir muqaddassan, muqaddas Ayol!

Avval: "Kel-ey, quchog'imga to'l, balq", dedilar,
Unamading, ayol o'zi "ters xalq", dedilar.
Icholmagach yuz o'girib sho'r, talx, dedilar,
Sen baribir muqaddassan, muqaddas Ayol!

Sen daryosan, o'pganini qirg'oq yashirar,
Jumftim bo'l, - deb chovganini har toq yashirar,
Jannatim, - deb qivonmasdan qumloq yashirar,
Sen baribir muqaddassan, muqaddas Ayol!

Asli bu bor ermaklarning borar yeri - Sen,
Rostu yolg'on eraklarning borar yeri - Sen,
Asov otday erkaklarning borar yeri - Sen,
Sen baribir muqaddassan, muqaddas Ayol!

Chorlashganda sen kelsang, goh bekor kelsang-da,
Mast davraga bir sarin yel, bir tor kelsang-da,
Xor kelsang-da, nomardlarga goh xor kelsang-da,
Sen baribir muqaddassan, muqaddas Ayol!

Qimtinasan, astagina ko'tarasan bosh,
Ming yillikdir, ko'zingdagi jovdiragan yosh,
Gunohkorlar mingu bitta Senga tegar tosh,
Sen baribir muqaddassan, muqaddas Ayol!

Harir, xushbo'y badamingda toshlar izi bor,
Ko'kragingda egilgan ne boshlar izi bor,
Quyosh izi, kuydirgan quyoshlar izi bor,
Sen baribir muqaddassan, muqaddas Ayol!

Saida Khammatova

Shukurkim, ko'nglim osmoni uzra mahubim ohim bor,
Misoli Kabai-olam degudek sajdagohim bor, dod-ay.
Qo'shiqqa to'ldirurman to'lmagan bo'lsa bu olamni,
Qo'limda sen degan torim, dilimda qancha ohim bor-ay.
Saboh rohatda uyg'onmish hamisha bulbul ohidin,
Mening ham endi bulbuldek ohim bor, sabohlardan guvohim bor.
Mening ham endi bulbuldek ohim bor, sabohlardan guvohim bor,
Dod-ay, dod-ay.

Yo'qlatmagan har kuning yilcha bo'lurmu, hay-hay,
Shunchalik shafqat bilmas, tilcha bo'lurmu, hay-hay?
(Xush) Surating bir nafas tinch qo'ymas xayolimni,
Ko'z shahlo-yu qoshi sanilcha bo'lurmu, hay-hay?
Har sozi yuz andisha, qilgil donoligingni,
Ko'ngilning nozikligi qilecha bo'lurmu, hay-hay?
Goh ajal, goh asaldek sozlaringdan dog'daman,
Jon olib, jon berguvehi shuncha bo'lurmu, hay-hay?
Vaslingni umididin dunyodan o'tib borgum,
Qanoatda Saida filcha bo'lurmu, hay-hay?
Vaslingni umididin dunyodan o'tib borgum,
Qanoatda Zulayho filcha bo'lurmu, hay-hay?
Yo'qlatmagan har kuning yilcha bo'lurmu, hay-hay,
Shunchalik shafqat bilmas, tilcha bo'lurmu, hay-hay?
Jon olib, jon berguvehi shuncha bo'lurmu, hay-hay?

- Mart -

Xalqaro xotin-gizlar kuni

Sharifa Salimova

MEHR

Har kim o'z jamatin o'zicha sevar,
Dilda borin aylar o'zicha talqin.
Men seni quyosh deb, tortdim xijolat,
Vasfingga ming qalam ojidir, xalqin.

Qo'hiqog' tog'larin zalvorlari ham
Azamat yelkangga qo'ndirmas g'ubor.
Muqaddas tuprog'ing zarralarida
Ulug' ajdodlaring bitiklari bor.

Har kim o'z jamatin o'zicha sevar,
Qo'shiqlar bitadi yona va yona.
Ona Vatan mehrin sokin so'zlaydi,
Amir Temur yotgan ulug' xilxona.

Shoirilar ko'ksida guvillar daryo,
Har bir giyoh unga aytib turar she'r.
Daryolar quyilgan ummon ko'ksida
So'z durlarin sochar ulug' Alisher.

Har kim o'z jamatin o'zicha sevar,
Sen - Onam! Onadan hech kim tonolmas.
Yuragimda o'sgan ulkan daraxtni,
Ko'ksimdan sug'urib hech kim otolmas.

Farida Apo'z

AYOLGA BAXT BERING

Ayolga baxt bering, saodat bering,
Demang yuribdi-ku kulib, jilmayib.
Ayol kulib turib o'lishi mumkin,
Dunyoni olishi mumkin jilmayib.

Ayolga baxt bering, saodat bering,
Gar ko'zlari kulib tursa-da,
Bo'g'zining ostida necha ming hasrat,
Oy yuzlari kulib tursa-da...

Ko'nglini ko'taring hech bo'lmaganda,
Qo'lini silashga shafolat toping.
Yig'lab turganida hech bo'lmaganda,
Yoshini artishga muruvvat toping.

Nogoh yerga tushsa oppoq ro'moli,
Bosib o'tmaslikka shafolat toping.
Chaqaqol yalagan etaklarini
Toza deb aytishga adolat toping.

Ayolga baxt bering, saodat bering,
Demang yuribdi-ku kulib, jilmayib.
Ayol kulib turib o'lishi mumkin,
Dunyoni olishi mumkin jilmayib.

Ayolga baxt bering, saodat bering,
Illohi nur toping, hidoyat toping.
Illohi baxt bergan ayol yonidan
Baxtiyor o'tmokqa inoyat toping.

Illohi qalqonsiz, illoh qo'rg'onsiz
G'iybatlar yirtmasin ko'ylakkinasin.
Illohi hushyorsiz, illoh bedorsiz,
Iltar tishlamasin yurakkinasin.

Ayolga baxt bering, saodat bering,
Tog' qimirlab, toshlar so'zga kirsada,
Ayolga baxt bering, saodat bering, —
Oltimishga kirsada, yuzga kirsada.

Lebo Mirzayeva

Yo'q,
Endi ko'nglingdan chiqarolmaysan,
Umringda quyoshday porlayveraman.
Ming yillar qa'riga ketganingda ham,
Men seni samoday chorlayveraman.

Ismingni tonglarga yozaman mahtal,
G'unchalar bargida uxlayveraman.
Yo'q, baxting meningsiz bo'lolmas tugul,
Men seni har lahza yo'qlayveraman.

Otashman,
Dengizman,
Samoman,
Nurman,
Jismu jahoningni o'rayveraman,
Ayt, qanday topasan, qochmo'qqa imkon —
Men seni Xudodan so'rayveraman.

Men - so'ngti tomchiman,
Yagona najot.
Faqat sen ichgin deb qistayveraman.
Qo'llarimda qoldi
Eng so'nggi hayot,
O'lsam ham ishqingni istayveraman!

Guljamol Asgarova

Men sizni bezovta qilmasan ortiq
Bildim bo'g'zingizga kelmish malolim.
Ammo men netayki ishsiz dunyoda,
Mudom bo'yingizda qolmish zavolim.

Yodingizga yodim maloli kelmish,
Ko'zingiz zerikkan mendan bilaman.
Go'zal tuyg'ularim xo'rlangan joyda,
Men nima qilaman?

Yig'lab chorlamasman ilojin topsam,
Endi ko'zingizda otmas tonglarim
Nurdan tuproqgacha sirlil dunyoda
Men sizni angladim!

Nur izlab kelgandim dunyoingizga,
Zulmatlar darchasin yopolmadim hech.
Ayriliq ranglari to'lgan dunyoda
Men yashil rangimni topolmadim hech.

Xayr, men o'ziga begona odam
Sizga ham qadrdon bo'lmo'g'im qiyin.
Mabodo sog'inib qolsangiz agar,
Qo'ng'iroq qilarman...
Ming yildan keyin.

Dildora
Abdinazarova

O'TINCH

Hayot, ko'nib keldim barcha shartingga,
Bitta so'z demadim, egdim boshimni.
Atayin tuz sepib bitmas dardimga,
Marjon misol to'kding achchiq yoshimni.

Hayot ko'nib o'tdim barcha shartingga,
Opamga g'am berding, ukamga armon.
Uchratmading hatto bitta mardingga,
Har kuni uyimga dard bo'ldi mehmon.

Hayot ko'nib o'tgum, buzmasan ahdim,
Mayli, jonim shodlik, quvonch bilmasin.
Faqat bir o'tinchim, faqat bir shartim,
Onam yig'lamasin, otam sinmasin.

Malika Tarfiq

Asli gul sen uchun yaralgan,
Kimlardir poyinga sochsin deb.
Majmuntol sochlari taralgan,
Visolda bag'rini ochsin deb.

Necha mard, necha alp qomatlar,
Tiz cho'kkan bir go'zal qoshida.
Men degan necha dev kelbatlar,
Girgitton hur - pari boshida!

Senmasmi notavon maskanni,
Istasa bir zunda bog' etgan.
Istasa yig'ini chil-parchin,
Istasa ko'ksini tog' etgan.

Senmasmi sochlari mushk-anbar,
Til bilan labida boli bor.
Ko'rgandan jon so'rar muqarrar,
Yuzida bir dona holi bor!

Senmasmi farosat, ong bilan,
Necha qalb rishtasin bog'lagan.
Senmasmi kaftdayin ko'ksiga,
Ollohim ikki jon joylagan.

Purvigor tog'lar ham tiz cho'kar,
Zabt etsa yigitning mardiga.
Lek o'sha mardil ham dosh bermas,
To'lg'oqingni oniylik dardiga.

O'sha sen hozifni sayratib,
Shoirning so'zini she'r qilgan.
Chin sevsa bag'ringda yayratib,
Aldasa qadrimni yer qilgan!

Ibosan, vafosan, hayosan,
Sehrning qudrati sendan kam.
Ne ajab bir bo'lak suyakdan,
Ollohim mo'jiza yaratgan!

Sen bilan bu olam munavvar,
Navosan, sabosan, xayolsan.
Hamisha mukarram, mo'tabar,
Ayolsan azizam, ayolsan!

Gulnoz Mo'minova

Anduhning ildizi jonimda manim,
Qobilning gunohi qonimda manim,
Yor, isming dil otli konimda manim,
Sen menga boqmayin o'lsang, na iloj?

Qonimni qoraytdi jannat sog'inchi,
Rumiyo topib bergan naydir ovunchim,
Lekin qo'lga olsam - qolmagay tinchim,
Noshud sozandandan kechsang, na iloj?

Gulman - ko'z yoshimni gulob degaylar,
Azaldan ishq ahlin xarob degaylar,
Sahrongda ko'rinsam - sarob degaylar,
Tashnalar intilgan rudsan*, na iloj?

Osiyman, bir bo'ldi ikki dunyoyim,
O'zingga, o'zingga ayon savdoyim,
Bariga qo'l siltar chog'da, Xudoyim...
Ruhim ildizidan tutsang, na iloj?

Seni o'yga solmas ayol qismati —
Havvo gunohining halol qismati.
Ul - o't-la o'yashgan shamol qismati!
Yor, ro'zi mahsharda kutsang, na iloj?
Vasfingga yetolmay o'tsam, na iloj?

Marhabo Karimova

BIR KUN O'ZING UCHUN
YASHAGIN AYOL!

Hayotning har qanday shartiga ko'nding,
Ayt qachon ko'ksingga tegibdi shamol?!
Bola-chaqa deding, ro'zg'or, ish deding,
Bir kun o'zing uchun yashagin ayol!

Sen - urning aybini yopguvchi qalqon,
Oila ko'rkiga berarsan sayqal.
Mayliga har kunmas, lekin har zamon,
Bir kun o'zing uchun yashagin ayol!

Shaffof ko'zgularni qo'lingga olib,
Oltin qo'g'irchoqdek yasagin xushhol.
Yuzingga upa surt, yaxshilab kiyinib,
Bir kun o'zing uchun yashagin ayol!

Gohida dard birla tilinsa bag'ring,
Go'yo to'lishmayin qolganday hilol.
Qadringni bunchalar arzon qilmayin,
Bir kun o'zing uchun yashagin ayol!

Kunlarni o'tkazding yelib, yugurib,
Qo'y endi ko'nglingni yozgin kelaqol.
Buguncha yornimas, o'zingni sevib,
Bir kun o'zing uchun yashagin ayol!

